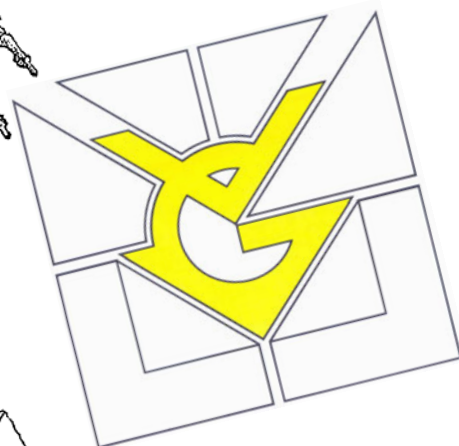
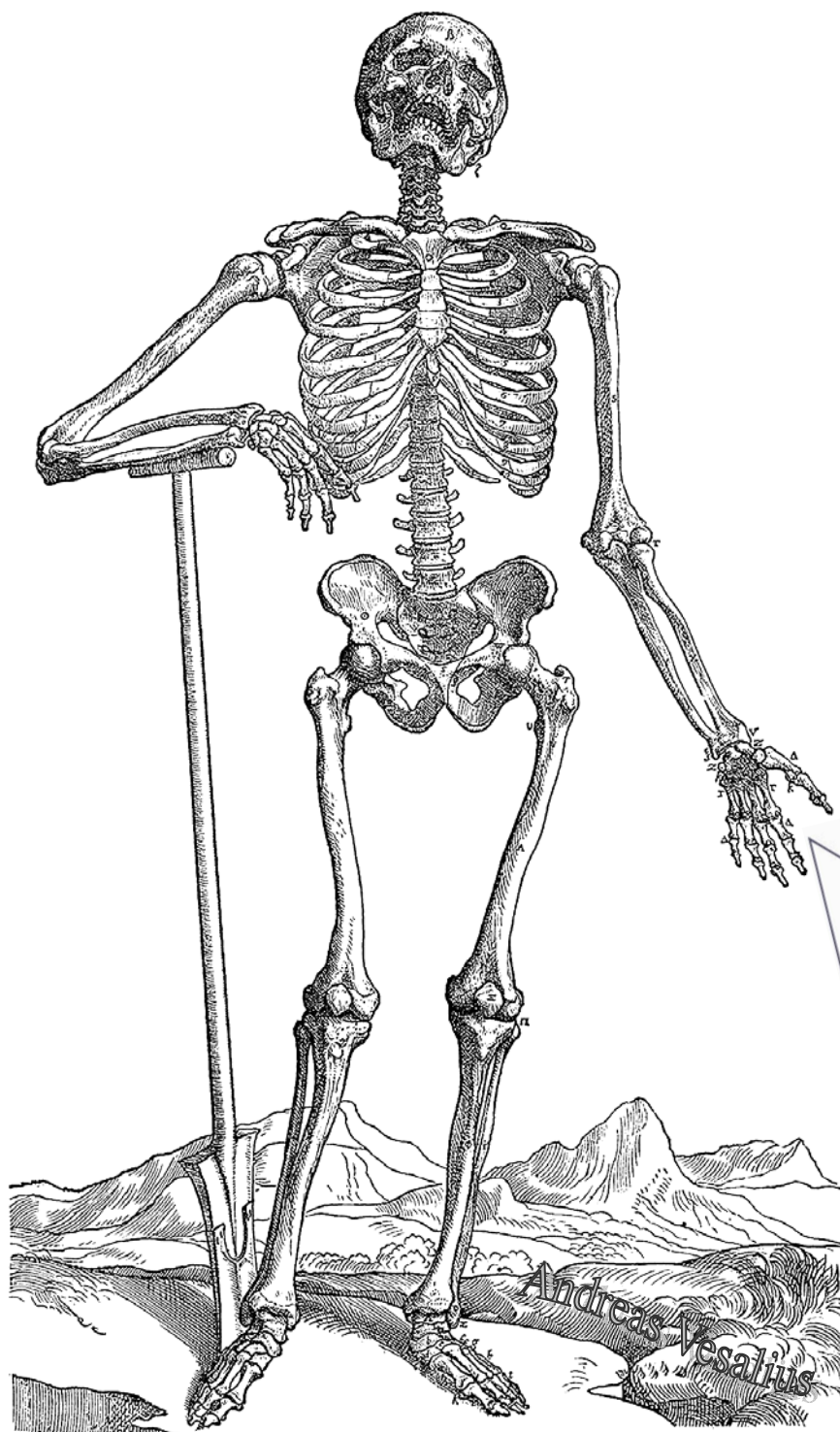

PERIODIEK

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET VLAAMS GENEESKUNDIGENVERBOND

Inhoud

VOORWOORD (J. Dockx)	3
GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE	4
▪ HET ALGEMEEN VLAAMSCH GENEESHEREN VERBOND TUSSEN 1922 EN 1944. (K. J. Van Acker)	4
BALANS (E. Ponette)	7
FORUM	11
▪ DE LICHAAMSTAAL (DEEL 2) (J.-P. Eycken)	11
KORTE BERICHTEN	13
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING	17
▪ PROJECT AUGUST10: <i>Ontwikkeling van een opvolgingsprogramma voor vroeggeborenen in het district HUYE, Rwanda</i> (L. Cannoodt)	17
VGv-MEDEDELINGEN	20
▪ ALGEMENE LEDENVERGADERING 22 FEBRUARI 2014 (J. Dockx)	20
▪ BRIEF VGv AAN VLAAMSE EUROPARLEMENTSLEDEN (28.09.13) (J. Dockx)	20
▪ VERSLAG STATUTAIRE ALGEMENE LEDENVERGADERING VGv OP 23.02.13 (B. Garmyn en G. Debruyne)	21
OVV-MEDEDELINGEN	22
▪ LAAT VLAANDEREN DE BRUSSELSE VLAMINGEN LOS? (Persbericht 27.09.13)	22
VGv-CULTUUR	23
▪ TENTOONSTELLINGEN (J. Dockx)	23
▪ EEN STANDBEELD VOORWILLEM I TE GENT (P.H. Jongbloet)	25
▪ VLAAMSE OPERA EN BALLET ONDER NIEUWE VOORZITTER (L. Schaeverbeke)	25
▪ POËZIEHOEKJE (A. De Schepper)	26
▪ BOEKBESPREKINGEN	27
▪ UIT DE DISCOTHEEK (E. Baert-Van den Eynde)	29
IN MEMORIAM	31
▪ IN MEMORIAM PROF. DR. ARTHUR DE SCHEPPER	31
▪ TOESPRAAK VAN PROF. DR. PAUL PARIZEL	31
BRIEFWISSELING	32
HOMO LUDENS	33
▪ KRUISWOORDRAADSEL (D. Lahaye)	33
▪ HEKELIED	33

VVMV-Berichten: pag.18-19.

RAAD VAN BESTUUR

Voorzitter: Dr. J. Dockx
Ondervoorzitter: Dr. R. Vermeulen*
Secretaris: Dr. B. Garmyn
Penningmeester: Dr. G. Debruyne
Cultuur: Dr. J. Dockx
Leden: Prof. Dr. D. Brutsaert,
Prof. Dr. C. Geens, Dr. F. Goes, Dr. L. Ide,
Dr. P. H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette*,
Dr. D. Van de Voorde, Dr. L. Van Ermen,
Dr. J. Van Meirhaeghe*, Dr. H. Verbrugge

* oud-voorzitter

RAAD VOOR ADVIES

Prof. Dr. R. Casteels, KU Leuven
Prof. Dr. D. De Looze, UGent
Prof. Dr. L. Denis, directeur
Oncologisch Centrum Antwerpen
Prof. Dr. W. Dierick, UA
Prof. Dr. A. Dupont, decaan geneeskunde
en farmacie, VUB
Prof. Dr. J. Peers, KU Leuven
Prof. Dr. P. Van Cauwenberge,
voorzitter HoGent
Prof. Dr. Ph. Vandekerckhove,
gedelegeerd bestuurder Rode
Kruis Vlaanderen
Dr. R. Verhaert, V.V.K.

Uitgave van het VGv

Redactieraad: Prof. Dr. A. Baert, Dr. J. Dockx, Dr. C. Geens, Dr. J. Gyselinck, Dr. P.H. Jongbloet, Prof. Dr. E. Ponette, Dr. J. Van Meirhaeghe

Verantwoordelijke uitgever:

Dr. J. Van Meirhaeghe,
Koolkerkesteenweg 76, 8340 Oostkerke

Hoofdredacteur: Prof. Dr. E. Ponette,
Schoonzichtlaan 40, 3020 Winksele-Herent
en Dr. P.H. Jongbloet

De gepubliceerde bijdragen verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteurs.

Drukkerij Jules De Winter,
Bisschoppenhoflaan 216, 2100 Deurne,
Tel. 03/232.20.22, Fax. 03/225.15.84

NOTEER NU REEDS IN UW AGENDA!

Algemene ledenvergadering VGv

Start in Hof Van Liere te Antwerpen

Op zaterdag 22 februari 2014
(zie ook p. 20)

UITGAVEN VGv

Autokenteken

- Decalco € 2.00,- + € 0.67,- Port
- Aluminium € 3.00,- + € 0.67,- Port

Fiscaal dagboek € 25.00,- + € 2.01,- Port

Lidgeld V.G.V.

Gewoon lid	€ 55.00
Tot 5 jaar na diploma	€ 25.00
Arts zonder praktijk	€ 25.00
Steunend lid	€ 75.00
Artsenkoppel	€ 60.00
Artsenkoppel (tot 5 jaar na diploma of zonder praktijk)	€ 30.00
Abonnement "Periodiek" voor niet leden	€ 20.00

KBC IBAN nr.: BE22 4073 0622 5147

Secretariaat V.G.V.: Ergo de Waellaan 3 - bus 14
2100 Deurne - Antwerpen - Tel: 03/322.28.50 - Fax: 03/322.45.14

e-post: info@vgv.be - webstek: www.vgv.be

Het secretariaat is open van maandag tot donderdag (9u-14u).

Ongeacht de opleiding kan elke arts door de rechtbank aangesteld worden als gerechtsdeskundige met dezelfde verloning als een wetarts. Sedert 2002 is gerechtelijke geneeskunde een erkend specialisme terwijl dat in de omliggende landen reeds het geval is sinds begin van de vorige eeuw. Op dit ogenblik zijn er een twintigtal artsen voltijds werkzaam in de forensische geneeskunde. Omwille van de slechte beroepsomstandigheden en gebrek aan toekomstperspectieven zal dit aantal tegen 2015 gehalveerd zijn. Daarboven komt nog de slechte verloning die nog dateert van het tijdperk dat gerechtelijke geneeskunde meer als een hobby werd bedreven naast een hoofdactiviteit. Nu is forensisch onderzoek ingewikkeld en professioneel geworden. De wetgeving moet echter aangepast worden om bepaalde groepen van overlijden (wiegedood, zelfdoding enz.) systematisch te laten onderzoeken door een wetarts. Het wetsvoorstel hiervoor dateert van 2005 en zou recent terug ingediend worden. Onderzoek in Duitsland heeft aangetoond na extrapolatie dat er ongeveer 500 moorden geregistreerd worden als een natuurlijk overlijden. Tot zover de forensische geneeskunde.

Veel droeviger is het gesteld met de forensische psychiatrie.

De zaak De Gelder was een echte testcase voor de psychiatrie en bracht op pijnlijke wijze de crisis van de geestelijke gezondheidszorg in het algemeen en de psychiatrie in het bijzonder op het voorplan. De inzet voor beide partijen was de toerekeningsvatbaarheid.

Hoe betrouwbaar is dan een wetenschap wanneer experts elkaar zo tegenspreken. Welke lamentabele indruk laat dit na op de volksjury die daarna nog objectief moet oordelen. In heel België bestaat geen officiële opleiding in forensische psychiatrie tenzij op vrijwillige basis. Er zijn geen stages, er wordt geen onderzoek gedaan en als dusdanig is ze niet erkend als een subdiscipline van de psychiatrie. Er is dan ook geen lijst met erkende gerechtspychiaters: zelfs de huisarts mag op vraag van de rechtbank een dergelijke expertise uitvoeren. Bovendien worden ze nauwelijks betaald (omgerekend soms twee euro per uur) en is de standaardverloning 371 euro per expertise ongeacht de complexiteit van de zaak. Een oordeel over de toerekeningsvatbaarheid moet verlopen met gradaties, waarbij een observatiecentrum noodzakelijk is waar alle partijen zich kunnen vinden in het oordeel van een multidisciplinaire benadering van de geestestoestand van de delinquent. Forensische psychiatrie is geen exacte wetenschap maar de benadering van daders moet zo objectief mogelijk en gelijk zijn. De wet

van 1964 bepaalt dat er een observatiecentrum moet komen maar blijft tot op vandaag een dode letter. Elk jaar wordt hiervoor een budget ingeschreven dat telkenmale opgebruikt wordt voor andere doeleinden. Het is duidelijk dat er politieke onwil bestaat omdat er met een humane behandeling van geesteszieke daders maar weinig stemmen te winnen zijn.

Voor de wetgever is de toerekeningsvatbaarheid een zwart-wit verhaal terwijl in Nederland een meer genuanceerd oordeel mogelijk is met een glijdende schaal van vijf categorieën.

Door dit gebrek aan expertise komt de objectiviteit van de rechtspraak in het gedrang zowel bij de verdediging als bij de onderzoeksrechters. In Antwerpen was er een tijd waarbij bijna geen assisenprocessen werden gevoerd omdat iedereen al op voorhand werd geïnterneerd. In West-Vlaanderen is het opmerkelijk dat meer daders toerekeningsvatbaar worden verklaard. Dan mag men terecht twifelen of een volksjury nog een gefundeerd oordeel kan vellen.

Door de vergrijzing en de leegloop is het aantal gerechtspychiaters gedaald tot vijf per provincie en veroorzaakt de overbevraging een aanzienlijke toename van de wachttijden.

Tenslotte kampt de helft van de gevangenispopulatie met psychische problemen die ondermaats behandeld worden om dan nog niet te spreken over de schande van ons interneringsbeleid. Maar dit is een ander verhaal.

Ik stem alvast op die minister die de politieke moed toont om de wetten van 1930, 1964 en 2005 in de praktijk om te zetten.

Noteer alvast de datum van 27 september 2014 voor een symposium over dit brandend actueel onderwerp en dit in samenwerking met de Koninklijke Academie voor Geneeskunde.

Jan Dockx, VGV-voorzitter

GESCHIEDENIS VAN DE GENEESKUNDE

Prof. Dr. K. J. Van Acker

- geboren te Gent op 5 maart 1932; Dr. in de Genees-, Heel- en Verloskunde, RUG 1957
- Geneesheer-specialist in de Kindergeneeskunde, 1962
- Werkleider kinderkliniek RUG van 1963 tot 1973; Geaggregeerde voor het Hoger Onderwijs in de Kindergeneeskunde, RUG 1973
- Gewoon Hoogleraar Kindergeneeskunde UIA, 1973
- Diensthoofd afdeling kindergeneeskunde UZ Antwerpen, 1979; Emeritus in 1997
- Vrijwillig medewerker aan het Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis in Gent, 1997 en aan het Algemeen Rijksarchief in Brussel, 2010

HET ALGEMEEN VLAAMSCH GENEESHEERENVERBOND TUSSEN 1922 EN 1944.

Het *Algemeen Vlaamsch Geneesheerenverbond (AVGV)* is ontstaan uit onvrede van Vlaamse artsen i.v.m. de houding van de *Fédération Médicale Belge (FMB)* en de aangesloten verenigingen. Sinds haar oprichting (1863) wierp deze overwegend Franstalige beroepsvereniging zich op als de vertegenwoordiger van Belgische artsen, maar zij negeerde de verzuchtingen van haar Vlaamse leden. Bij het begin van de twintigste eeuw werden, in het spoor van het ontwakend flamingantisme, de eerste tekenen van ongenoegen over deze houding merkbaar. De *FMB* reageerde hierop met enkele cosmetische ingrepen: af en toe verschenen in haar tijdschriften Nederlandstalige verslagen van vergaderingen en de Nederlandstalige titel van de *FMB* en haar verenigingen. Veel verder ging dit niet.

De echte breuk tussen Vlaamse artsen en *FMB* kwam er in de nasleep van WO I, waarin een aantal Vlaams-nationalisten, de activisten, hadden gepoogd de macht naar zich toe te trekken en, met hulp van de bezetter, een eigen overheid, administratie en wetgeving tot stand te brengen. Opvallend veel artsen hadden hieraan deelgenomen. Na de oorlog kregen ze de rekening hiervoor gepresenteerd: niet alleen werden sommigen voor het gerecht gedaagd en veroordeeld, maar ook de beroepsverenigingen grepen in, waarbij sommige tot de *FMB* behorende regionale verenigingen, zoals de *Cercle Médical* in Antwerpen en de *Union Médicale* in Gent de toon aangaven. Zonder veel plichtplegingen, ontnamen zij het idmaatschap van een aantal van activisme beschuldigde artsen. Er was echter geen rekening gehouden met het feit dat dit tegen de eigen statuten inging, waarbij uitgesloten artsen door het bestuur moesten worden gehoord. De reactie liet niet op zich wachten: in enkele Vlaamse steden werden dissidente lokale beroepsverenigingen opgericht, eerst in Antwerpen, de *Geneeskundige Vereeniging*, daarna in Gent, het *Doktersgild van Groot-Gent*. Dit werd mogelijk gemaakt door samenwerking van een aantal Vlaamsgezinde artsen met verschillende achtergrond: oud-activisten, zoals Daels en Gravez die in de Frontbeweging actief waren geweest en Vlaamse artsen die genoeg hadden van de *FMB*.

Deze dissidente verenigingen hadden het aanvankelijk erg moeilijk. Ze moesten van nul beginnen en de leden dienden overtuigd te worden hun vereniging, die hun beroepsbelangen altijd had verdedigd, te verlaten. Bovendien werd gevraagd over te gaan naar een vereniging met dubieuze vaderlandse reputatie. De *FMB* behandelde deze dissidenten dan ook vanuit de hoogte en bestempelde hen als 'groupuscules', die geen lang leven beschoren zouden zijn. Door grote inzet van de initiatiefnemers nam het ledenaantal echter geleidelijk toe, zodat men in 1922 het ogenblik gekomen achtte om een koepelvereniging op te richten, het

Algemeen Vlaamsch Geneesheerenverbond (AVGV). Eerste voorzitter was Leopold Goyens uit Antwerpen, oud-activist en eerste voorzitter van Antwerpens *Geneeskundige Vereeniging*. Door de oprichting van het *AVGV* werd de solidariteit onder de Belgische artsen voor het eerst doorbroken.

Erkenning van het *AVGV* door de artsenwereld in Vlaanderen, en zeker door de Belgische overheid, liet enige tijd op zich wachten. Het *AVGV* goochelde nogal eens met ledenaantallen, maar het kon niet geloofend worden dat dit ver beneden dat van de *FMB* lag, die het ganse land bestreek. Anderzijds kon evenmin ontkend worden dat er een gestage toename was, vooral nadat het voet in huis had gekregen in de medische faculteiten van Leuven en vooral Gent. Sommige *FMB*-leden, die meer oog hadden voor beroepsbelangen, begonnen vooral in Antwerpen toenadering te zoeken tot het *AVGV*. Factoren die tot het succes van het *AVGV* bijdroegen waren het groeiend zelfbewustzijn van de Vlamingen, de economische ontwikkeling, de druk van de taalwetgeving en de vernederlandsing van het onderwijs. De vooruitgang was echter vooral te danken aan de grote inzet van een aantal bestuursleden, vooral van de Antwerpse arts Frans Van Hoof (**Fig. 1**), wiens inzet als

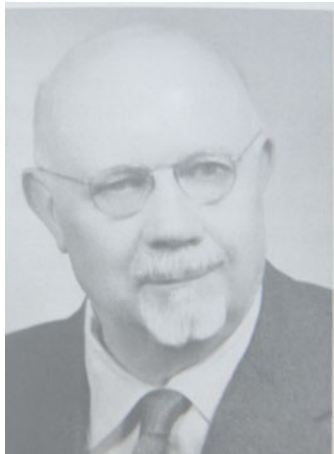

secretaris en penningmeester van het *AVGV* gedurende meer dan 10 jaar nauwelijks kan worden overschat. Dit alles leidde ertoe dat de *FMB* stilaan rekening begon te houden met het *AVGV*. Dit was niet onterecht, zoals blijkt uit de verkiezingen voor de Provinciale Geneeskundige Commissies in Vlaanderen in 1937, waarbij het *AVGV* een meerderheid van de mandaten in de wacht sleepte. Het duurde

heel wat langer vooraleer ook de overheid over de brug kwam: het was wachten tot in de late dertiger jaren, toen Marcel-Henri Jaspar, de pragmatische minister van Volksgezondheid, zeker niet van flamingantisme verdacht, beide beroepsverenigingen op min of meer gelijke voet ging behandelen.

Tijdens het interbellum is de verhouding tussen *FMB* en *AVGV* wat dubbelzinnig geweest. Het *AVGV* was op de eerste plaats een beroepsvereniging en dat aspect was uiterst belangrijk omdat het op dit vlak in competitie moest treden met de *FMB*. Beide verenigingen waren het over

heel wat beroepsproblemen eens: er waren overlegcommissies en publiekelijk gemeenschappelijke standpunten werden ingenomen. Wel verschilde de visie op volksgezondheid en de plaats van de arts hierin. Dit werd vooral duidelijk toen Hilaire Gravez (Fig. 2) in 1938 zijn voorstel

voor een *Orde van Geneesheren* indiende, dat geen kans kreeg. Bovendien het bewaken van de tuchtrechtelijke aspecten, zoals in het door de *FMB* geïnspireerde regeringsvoorstel, pleitte hij voor 'ordering' van de geneeskunde, waarbij de andere medische beroepen en ziekenfondsen werden betrokken. Hij noemde zijn Orde dan ook '*Orde van Geneeskundigen*'.

Dat *AVGV* en *FMB* op communautair gebied mijlenver van elkaar stonden, hoeft geen betoog. Voor de *FMB* was er voor het *AVGV* in Vlaanderen geen plaats en de minste aanleiding, ook op medisch gebied, volstond om hieraan uiting te geven. Als men de verhouding tussen beide verenigingen tijdens het interbellum wil karakteriseren, lijkt de term 'vijandelijke broeders' nog meest geschikt. Het *AVGV* werd een door en door Vlaams-nationalistische vereniging: naargelang in het bestuur voorrang werd verleend aan beroepsbelangen of aan nationalistische eisen, kon onderscheid worden gemaakt tussen de syndicalisten en nationalisten. Door het bestuur werd het toenemende samenhorigheidsgevoel zachtjes gestuurd in de richting van antibelgicisme. Het kan dan ook niet verbazen dat het *AVGV* nogal wat sympathisanten voor het Vlaamsch Nationaal Verbond (VNV) telde. Een ruimere keuze aan nationalistische partijen was op dat ogenblik niet voorhanden en er waren een aantal vertegenwoordigers van die partij in het parlement. Officieel echter poogde het *AVGV* elke binding met het VNV te ontkennen.

De periode 1939-begin 1940 werd voor de artsen, zoals voor de andere burgers, overheerst door oorlogsdreiging en herhaalde mobilisaties. Sommigen moesten hun praktijk overlaten aan een plaatsvervanger of zelfs sluiten. Deze omstandigheden hebben *FMB* en *AVGV* nader tot elkaar gebracht, een toenadering in de hand gewerkt door de tegemoetkomende houding van minister Jaspar. Ook het feit dat flamingantische artsen zich uit angst voor een gewapend conflict opnieuw meer naar het Belgische vaderland keerden droeg daartoe bij. De voorzitters van beide verenigingen, bijgestaan door hun secretarissen, vormden een *Medicorum Collegium Belgicum* dat door besprekingen met de ministeries van Volksgezondheid en Landsverdediging maatregelen kon treffen die de nadelige invloed van mobilisaties op geneeskunde en volksgezondheid en vooral op de beroepsbelangen beperkten. De samenwerking verliep zo vlug dat voorzitter en secretaris van de *FMB* in de *Mededeelingen van het AVGV* een pluim kregen: de lezers van dit tijdschrift waren andere uitspraken over de *FMB* en haar bestuurders gewend. Nadien zullen beide verenigingen hun verdiensten op dit gebied dik in de verf zetten, hoewel het hier om een gezamenlijke inspanning ging. Af en toe staken oude tegenstellingen toch de kop op. Zo was er zware onenig-

heid en diep wantrouwen over de verdeling van de mandaten bij de verkiezingen voor de raden van de *Orde van Geneesheren*. Dit heeft er mede toe geleid dat de *Orde*, opgericht door de wet van 25 juli 1938, vóór de oorlog niet meer heeft gefunctioneerd. Toen men het eens was over kandidaten en datum brak de oorlog uit.

De Tweede Wereldoorlog is een bijzonder turbulente periode geweest in de *AVGV*-geschiedenis. De vereniging heeft zich volop ingezet voor de *Oorlogsorde van Geneesheren*. Zij is er tot schade en schande ook mee vereenzelvigd geworden. De oprichting van de *Oorlogsorde* is een verhaal op zichzelf waarvan hier alleen de grote lijnen kunnen worden weergegeven. Reeds vroegtijdig eiste het Duitse militaire bestuur in België en Noord-Frankrijk, de *Militärverwaltung*, een reorganisatie van de gezondheidszorg, zoals in de andere bezette West-Europese landen. Voor de artsen betekende dit dat ze ondergebracht zouden worden in één enkele organisatie, *Orde van Geneesheren* genoemd. Zij zou niet alleen zorgen voor de tucht maar ook en vooral voor een strak georganiseerde gezondheidszorg onder de term 'ordering van het beroep'. Deze Orde moest bestuurd worden volgens het leidersbeginsel waarbij de beslissingen op autoritaire manier van de top, de secretaris-generaal in het ministerie, naar de lagere échelons worden doorgegeven. Deze zou de *Orde*, in 1938 gestemd, vervangen. Beide beroepsverenigingen trachtten zich meester te maken van het ontstane machtsvacuüm. Waar de *FMB* streefde naar een communautair opgedeelde, maar centralistisch bestuurd, corporatieve organisatie, betrachtte het *AVGV* een corporatieve vereniging op federale basis opgebouwd, waarvan het de grotendeels autonome Vlaamse vleugel zou vormen. Voor de *FMB* kwam dit neer op voortzetting van de vooroorlogse politiek, aangepast aan de nieuwe omstandigheden, voor het *AVGV* op het ten uitvoer brengen van de vroegere, nooit verwezenlijkte, betrachtingen. Het werd het een verhaal van harde onderhandelingen tussen verschillende partijen, onder druk van de *Militärverwaltung*, en van gewenste en vooral ongewenste tussenkomsten door allerlei instanties en personen, persoonlijke intriges, aanvallen en hinderlagen. Het was uiteindelijk het *AVGV*, nu door Van Hoof gestuurd, dat de beste politieke kaarten in handen had. Samen met het ministerie van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid -

en onder geleide van de *Militärverwaltung* - werd in november 1941 de *Oorlogsorde* opgericht met een *Vlaamse en Franstalige Kamer*. Er bleef de *FMB* niets anders over dan de *Orde* met man en macht te bestrijden. Van Hoof werd leider van zowel de *Vlaamse Kamer*, waar de macht lag, als van de gehele *Orde*. Hij bestuurde de *Orde* met ijzeren hand, al had hij moeten afzien van heel wat vooropgestelde doeleinden. Hij raakte bovendien verzeild in een gevecht met Willem Libbrecht (Fig.3), oud-voorzitter van het *AVGV*, die ondertussen directeur-generaal van het ministerie was geworden en pogingen bleef ondernemen om de *FMB* bij de *Orde* te betrekken.

Ten slotte na de oorlog: de rol van het *AVGV* in het tot stand komen en functioneren van de *Oorlogsorde* heeft men willen minimaliseren. Er kan echter geen twijfel over bestaan dat het *AVGV* het kader ervoor heeft geleverd en er zich met handen en voeten aan heeft gebonden. Van Hoof heeft de *Oorlogsorde* altijd gezien als verwezenlijking van de plannen die hij tijdens het interbellum nooit tot een goed einde had kunnen brengen. Zelfs de structuren en de wijze van werken waren kopij van die van het *AVGV* tijdens het interbellum. Er zijn aanwijzingen dat het *AVGV* tijdens de oorlog als vereniging wilde blijven bestaan naast de *Oorlogsorde*, maar dit moet waarschijnlijk worden toegeschreven aan een tactisch manoeuvre. De uitspraak van L. Elaut na de oorlog dat “men het *AVGV*-kind met het *Orde*-badwater heeft weggegooid”, moet in elk geval gerelativeerd worden; kind en badwater waren nauwelijks van elkaar te onderscheiden. De betrokkenheid van het *AVGV* heeft er wel toe geleid dat het bij de gerechtelijke vervolging van de *Oorlogsorde* mede verantwoordelijk werd gesteld. Dit heeft de vereniging een dreun bezorgd, waarvan ze zich nooit volledig heeft hersteld. Met het einde van WO II en de goedkeuring van het besluit over het Sociaal Pact op 28 december 1944 werd bovendien een nieuw tijdperk ingeluid waarin de plaats van de arts en zijn verenigingen in de gezondheidszorg grondig werd herzien.

Referenties:

1. K. Van Acker, Hoeders van de Volksgezondheid. Artsen en mutualiteiten tijdens het interbellum: het Antwerps voorbeeld. Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Gent ISBN 90-77122-10-9, 2005

2. Van Acker, Kroniek van een Overleving-De Belgische ziekenfondsen tijdens de tweede wereldoorlog.- Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Gent ISBN 978 907712 2297, 2010

Indien gewenst kan een lijst van publicaties, bestuursfuncties, lidmaatschappen en activiteiten in binnen- en buitenland voor de periode 1959-1997, en publicaties vanaf 1979 overgemaakt worden: karelvanacker@skynet.be

Een regering die alleen een meerderheid in Wallonië heeft, speelt met vuur. Ik spreek nu in het belang van het land: dat is staatsgevaarlijk.

Herman VAN ROMPUY - DE MORGEN - 15/01/07

Het is onze taak de taalgrens te verdedigen, vriendelijk, democratisch, maar evenzeer beslist. Want in België is de taalgrens de grondslag van de vrede die wij allen willen.

Geert VAN ISTENDAEL - www.knack.be - 26/02/13

Taal en cultuur koppelen aan economie, het is niet vanzelfsprekend. Toch maakte de Vlaamse beweging die koppeling, met een ontzettende impact op de Belgische politiek tot gevolg.

Rik VAN CAUWELAERT - DE TIJD 23/03/13

Muziek beluisteren, maar meer nog: samen maken, heelt. Het is heerlijk om samen te zingen. Je stuurt je adem door je hele lijf en je geest komt tot rust.

Katelijne BOON, presentatrice bij Klara - DE STANDAARD - 28/05/13

Wie het recente boek van socioloog Bilal Benyaich leest over de toenemende, radicaal antidemocratische invloed van Saudi-Arabië op westerse moslims, beseft dat dit een ernstige kwestie is: met democratische middelen (het 'recht op godsdienstvrijheid') wordt een antidemocratisch programma opgezet (de Wet van God als enige geldige wet).

Tinneke BEECKMAN, filosofe - DE STANDAARD - 10/06/13

Ik denk dat niemand kerktoenvrij is, ook niet de grote bestrijders van de zogenaamde kerktoentaliteit. Die hokken ook gewoon samen met hun gelijkgezinden en hun eigen conformisme. ... Ik heb de kerktoeren weer ontdekt en de grote waarde ervan. We kunnen niet zonder, denk ik, welke vorm die ook aanneemt.

Indra DEWITTE - DOORBRAAK - juli 2013

Maar als de financiële consequenties van de zesde staatshervorming aan bod mogen komen, waarom dan niet evenzeer de vergrendelde geldstromen in de sociale zekerheid? De inefficiënte en eeuwige verplichte "solidariteit" is wat veel Vlamingen misschien wel het meest begint te ergeren. Precies dit door de Franstaligen opgedrongen taboe vormt de kern van de Vlaamse kwestie vandaag.

Anja PIETERS - 't PALLIETERKE - 17/07/13

De goednieuwsshow draait op volle toeren, op minder dan een jaar van belangrijke federale verkiezingen. Minder rooskleurige berichten - Eurostat meldde gisteren dat de Belgische staatsschuld dit voorjaar is gestegen tot 104,5 procent van het bruto binnenlands product - worden weggemoffeld.

Stefaan MICHIELSEN - DE TIJD - 23/07/13

De financieel-economische crisis

Er zijn discrete tekens van economisch herstel. België is na een jaar officieel uit de recessie: de Belgische economie groeide in april – juni met 0,1 % in vergelijking met de eerste drie maanden van het jaar (Jasper Vekeman, DT 01.08.13). En de Eurozone knoopt na 1,5 jaar recessie weer met groei aan (Samuel Hanegreefs, DT 16.08.13).

Doch die heropleving is nog pril en nog niet merkbaar op het terrein. Enkele illustraties:

° Volgens het handelsinformatiekantoor Graydon gingen de eerste 7 maanden van dit jaar reeds 7.051 bedrijven failliet: dat is 14 % meer dan in dezelfde periode in 2012 en tegelijk een record. Dat veroorzaakte een verlies van 15.672 arbeidsplaatsen of 2,5 % meer dan in 2012, en het hoogste cijfer sinds 2000 (Jasper D’Hoore, DT 02.08.13).

° De Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid meldde dat tijdens de eerste 6 maanden van dit jaar 6.720 jobs op de helling stonden door grootschalige herstructurerings o.m. in Arcelor Mittal te Luik en Caterpillar in Charleroi: 3.895 in Wallonië, 2.025 in Vlaanderen en 800 in Brussel. 2013 doet het voorlopig nog slechter dan 2012 en 2011 (j’fja, B.dy, DS 06.08.13).

° Volgens Graydon zijn in september dit jaar 1.332 bedrijven over kop gegaan: nooit eerder hebben in één maand tijd zo veel bedrijven de boeken neergelegd; dat ging gepaard met een verlies van 2.833 jobs. Van januari tot en met september steeg het aantal faillissementen in de drie gewesten: + 29 % in Brussel, + 10,7 % in Wallonië en + 6 % in Vlaanderen. Faillissementen hebben dit jaar tot en met september al 19.934 banen op de tocht gezet: dat is 6 % meer dan in dezelfde periode in 2012 (Belga, www.trends.be 01.10.13; Erika Racquet, DT 02.10.13).

° Het faillissementenfonds keerde dit jaar tot en met september al 160 miljoen euro uit aan werknemers die getroffen werden door het faillissement van hun bedrijf: dat is 28 % meer dan in dezelfde periode vorig jaar en dat was het gevolg van een verlies van 19.934 jobs (Ellen Cleeren, DT 05.10.13).

° Van januari tot en met juli dit jaar waren er volgens Graydon in België 6,6 % minder startende ondernemingen dan in dezelfde periode in 2012: - 9,3 % in Vlaanderen, - 4,4 % in Wallonië en - 2,7 % in Brussel (Erika Racquet, DT 04.10.13)

Dit alles had uiteraard gevolgen voor de **werkloosheid**.

Volgens Statbel steeg de werkloosheidsgraad in België, op basis van de criteria van het Internationaal Arbeidsbureau (IAB), tussen het tweede kwartaal van 2012 en 2013 van 7 naar 8,1 %: dat is een stijging van 16 %. In Vlaanderen was er een stijging van 4,1 naar 5,1 % (+ 24 %), in Wallonië een stijging van 9,2 naar 11,1 % (+ 21 %) en in Brussel een lichte daling van 17,1 naar 16,7 % (- 2 %).

In juli dit jaar steeg de werkloosheidsgraad in België tot het hoogste peil in 14 jaar: 8,9 % volgens cijfers van Eurostat (Koen Dedobbeleer en Wouter Vervenne, DT 31.08.13).

Onze concurrentiehandicap

In het julinummer 2013 van Periodiek (p. 6) werden volgende facetten van onze economische concurrentiehandicap met andere landen besproken: een loon- en loonkostenhandicap,

een belastingenhandicap, een energiekostenhandicap en een administratieve handicap.

Een loonkloofrapport over België in vergelijking met de drie buurlanden, in juli opgesteld door experts van het Planbureau, de Nationale Bank, Eurostat en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB), stelt in verband met de **loonkostenhandicap** het cijfer 16,4 % voorop als “historische” loonhandicap, grotendeels opgebouwd vóór 1996.

Behalve de historische loonkloof berekende de expertencommissie ook de loonevolutie sinds 1996: de Belgische lonen zijn tussen 1996 en 2011 4,6 % sneller gestegen dan in onze buurlanden. De vakbonden verwerpen de “historische” loonhandicap van 16,4 % en hechten enkel waarde aan de loonhandicap op basis van het referentiejaar 1996, doch dat cijfer reduceren ze tot 0,55 % door de loonsubsidies en lastenverlagingen in rekening te brengen (Jasper D’Hoore, DT 17.07.13; Johan Rasking, DS 18.09.13). Een reeks sterk uiteenlopende cijfers dus, die tot verhitte politieke debatten leiden.

Uit cijfers van Eurostat blijkt dat de Belgische uurloonkosten in het tweede kwartaal van 2013 met 2,2 % groeiden in vergelijking met dezelfde periode in 2012; Nederland, Frankrijk en Duitsland eindigden lager met respectievelijk 0,3, 0,5 en 1,8 % (Pieter Haeck, DT 17.09.13, Johan Van Overtveldt, www.knack.be 17.09.13).

Voor alle duidelijkheid: het Belgische probleem van arbeidskosten gaat vooral over het verschil tussen de totale loonkosten voor een onderneming en het nettoloon dat de werknemer overhoudt. De hoge sociale en fiscale lasten, door zowel de werkgever als de werknemer betaald, drijven een grote wig tussen die twee bedragen; loon en loonkosten zijn dus twee verschillende begrippen (Luc Aben, hoofdeconoom bij Van Lanschot, DT 29.08.13).

Voor de **belastingenhandicap** en **energiekostenhandicap** voor bedrijven verwijzen we naar het julinummer van Periodiek p. 6.

Wat de **administratieve handicap** betreft, maken zowel de federale als de Vlaamse overheid werk van snellere vergunningen. Recent besliste de federale regering om de Raad van State zo te hervormen dat hij over meer alternatieven zal beschikken voor de gewone nietigverklaring: zo zal hij minder investeringsprojecten blokkeren of vertragen. De Vlaamse regering van haar kant heeft de teksten voor de “unieke omgevingsvergunning” goedgekeurd en hoopt die begin 2014 in te voeren (Barbara Moens, DT 14.09.13).

Er zijn nog andere facetten van onze concurrentiehandicap: vooreerst de **mobilitieitshandicap**.

“Als de mobiliteitsproblemen niet worden opgelost, moeten we geen groei meer verwachten” zo stelt bedrijfstopman Luc Bertrand van de Belgische investeringsmaatschappij Ackermans & van Haaren. Hierbij wordt verwezen naar de Oosterweelverbinding te Antwerpen, doch ook naar de noordelijke ring rond Brussel en meerdere andere plaatsen van bemoeilijkt verkeer in dit land (DT 05.10.13). In datzelfde verband vraagt Isabel Albers aandacht voor de aanslepende aanleg van de verbindingsweg tussen het noorden en het zuiden van de provincie Limburg (DT 11.09.13). Er is ook nog de IJzeren Rijn, de goederenspoorweg tussen Antwerpen en het Ruhrgebied, waarover recent hoopvolle besprekingen gehouden werden tussen minister-president Kris Peeters, de

Nederlandse premier Mark Rutte en Hannelore Kraft, de deelstaatspremier van Noord-Rijnland-Westfalen (Barbara Moens, DT 09.10.13; Belga, DT 10.10.13).

En dan is er nog de **handicap van de hoge overheidsschuld**. Einde maart was die overheidsschuld volgens Eurostat opgelopen tot 104,5 % van het bbp en dat is veel te hoog voor Europa (Kurt Vansteeland, DT 23.07.13; cv, DS 23.07.13). Daarover schrijft Herman Daems, em. prof. economie KU Leuven: “Een grote les van de crisis is dat als markten het vertrouwen in de kredietwaardigheid van de overheid verliezen, de overheid haar manoeuvreerruimte verliest” (DT 05.10.13).

Hebben we ook een **innovatiehandicap**?

Wèl, volgens het rapport over de concurrentiekracht van de Europese industrie en volgens Frank Vandermarliere, adviseur Agoria (Koen Dedobbeleer, DT 26.09.13). VBO-topman Pieter Timmermans relativeert: “Ik ben het kotsbeu dat onze bedrijven er van beschuldigd worden te weinig te innoveren. In Europese statistieken staan ze tweede, na Duitsland” (Erika Racquet, DT 30.08.13).

En wat zijn nu de initiatieven van de federale en Vlaamse overheid?

Op 8 oktober bereikte de *federale regering* een akkoord over een mini relanceplan, goed voor 165 miljoen euro aan lastenverlagingen in 2014, doch eerste minister Elio Di Rupo pakt uit met een cijfer van 1,1 miljard euro door bijtelling van maatregelen genomen in juli 2012, juli 2013 en september 2013. Open VLD schuift zelfs het cijfer van 2,4 miljard euro naar voren (Wim Winckelmans, DS 10.10.13).

De reacties in de pers waren alles behalve enthousiast: “de gesprekken over relance baarden een muis” (Isabel Albers, DT 08.10.13) en “Een en ander maakt uit dat het concurrentie- en tewerkstellingspact zijn naam niet waardig is” (Eric Donckier, HBvL 09.10.13)

De bedrijfswereld reageerde negatief. Eric Van Landeghem, gedelegeerd bestuurder van Volvo Gent, toonde zich zeer ontgoocheld, des te meer omdat het hoofdkantoor in Göteborg – Zweden – eerder al liet weten dat de loonkosten te Gent te hoog zijn (Bart Haeck, DT 12.10.13). “Door de hogere loonkosten is een bus assembleren in België 10.000 tot 12.000 euro duurder dan in Duitsland” en “In dat plan is geen enkel voordeel te bespeuren om ons concurrentievermogen te verbeteren” stelt busbouwer en nieuwe voorzitter van Agoria Automotive Filip Van Hool (David Adriaen, DT 15.10.13). “Straks wankelt ook de Antwerpse chemiecluster” reageren Frank Coenen en Yves Verschueren, respectievelijk voorzitter en gedelegeerd bestuurder van Essenscia, die vooral uithalen naar de hoge energiefactuur (Erika Racquet, DT 15.10.13). Paul Soete, CEO van de technologiefederatie van Agoria, noemt het regeringsplan een samenraapsel van maatregelen dat onze bedrijven, die internationaal concurreren, niet zal helpen. VBO heeft het over een mager beestje en VOKA noemt de 165 miljoen aan relancemaatregelen “een Higgs-deeltje”. En VBO-hoofdeconoom Geert Vancronenburg ontkracht het 2,4 miljard cijfer aan lastenverlagingen, vooruitgeschoven door Open VLD (Alain Mouton, www.trends.be 15.10.13).

Om de 165 miljoen euro van de federale regering in de juiste context te interpreteren is het belangrijk te lezen wat Herman Daems, em. prof. economie KU Leuven en ex-voorzitter van de GIMV, schreef: “De loonkostenhandicap bedraagt waarschijnlijk 15 tot 20 miljard euro. Die handicap kan niet

opgelost worden met kleine en specifieke maatregelen” (DT 05.10.13).

Tot spijt van minister-president Kris Peeters is de *Vlaamse regering* niet bevoegd voor loonvorming en loonkosten en kan zij dus enkel beperkte maatregelen nemen i.v.m. concurrentiekracht: jaarlijkse toekenning van 40 miljoen euro “strategische informatiesteun” aan bedrijven (DT 24.07.13); 5 miljoen euro voor preventie van faillissement bij kmo’s (WVDV, DT 26.07.13); 45 miljoen euro voor versnelde afbouw van de Vlaamse belasting op materiaal en outillage (jir, DS 21.09.13) en volgend jaar 83 miljoen euro voor de versterking van de concurrentiekracht (Pieter Blomme, DT 24.09.13).

Bovendien trok Kris Peeters naar Elio Di Rupo met een aantal recepten voor concurrentiekracht, deels uit te voeren door de Vlaamse, deels door de federale regering. Dat initiatief leidde tot een eerste overleg tussen federale en regionale regeringen op 18 september (Pieter Blomme, DT 18.09.13) met een nieuwe afspraak op 6 november a.s. (Wim Winckelmans, DS 08.10.13; Pieter Blomme en Wim Van de Velden, DT 10.10.13).

De federale regering

Na het mini relanceplan van 165 miljoen euro bekijken we nu de federale begrotingscontrole 2013 en de begroting 2014.

Op 20 september werd de **begrotingscontrole 2013**, zonder bijkomende belastingen, afgerond met een tekort van 2,5 % van het bbp, zoals overeengekomen met Europa (jir, DS 21.09.13; Pieter Blomme, DT 21.09.13).

Begin oktober rondde de federale regering de **begroting voor 2014** af met een tekort van 2,15 % van het bbp, door “meevallers, de ene al geloofwaardiger dan de andere”, doch zonder duidelijke bijkomende belastingen (Wim Van de Velden en Pieter Blomme, DT 04 en 10.10.13).

Dat belet echter niet dat de belastingsdruk in België volgens de laatste ramingen in 2013 zal opklimmen tot 45,6 % van het bbp, waardoor we na Denemarken de nummer 2 van de EU worden (Michel Maus, docent fiscaal recht aan VUB, UGent en UA, DT 02.10.13). Bovendien krijgt de Belg te weinig terug voor de belastingen die hij betaalt: de inwoners van 19 andere Europese landen krijgen volgens een VOKA-studie meer “waar” voor hun geld (Jasper D’Hoore, DT 05.10.13).

“**Dexia** is een klein monster in ons financiële bestel dat we moeten uitzweten” reageerde Johan Vande Lanotte op het nieuws dat de restbank in de eerste helft van dit jaar een verlies incasseerde van 905 miljoen euro (DT 10.08.13). In de Wetstraat heerst bijgevolg de vrees dat het kapitaal van Dexia nog vóór de verkiezingen moet worden verhoogd (Ewald Pironet, www.knack.be 14.08.13). En dat is dan ten koste van de belastingbetaler (Carl Devos, www.knack.be 23.08.13).

En dan is er nog de **vergrijzing**, waarvoor ons land, volgens Ivan Van de Cloot van de denktank Itinera, 30 miljard euro moet besparen als het de vergrijzingsgolf wil indammen (Koen Dedobbeleer, DT 24.09.13).

“Bom onder gerechtelijk BHV-akkoord” is de titel boven een artikel van Lars Bové (DT 06.08.13). Om de Franstaligen de ontduubeling van het **gerechtelijk arrondissement BHV** te doen aanvaarden, werd afgesproken dat in de toekomst nog maar 20 % van de Brusselse rechters Nederlandstalig zal zijn (en 80 % Franstalig) terwijl nu een derde Nederlandstalig is. Doch er zou nog een objectieve werklastmeting komen, die

eventuele bijsturing zou mogelijk maken, zo beloofde staatssecretaris voor de Staatshervorming Servais Verherstraeten. Het advieskantoor KPMG kreeg in juli 2012 van minister van Justitie Annemie Turtelboom de opdracht om de werklast bij de Brusselse rechters te meten. Volgens KPMG heeft de Brusselse arbeidsrechtbank nood aan 34 % Nederlandstalige rechters, in de rechtbank van eerste aanleg is dat 29 %. Doch de Franstalige gerechtelijke wereld hekelt de keuze voor, en de methode van, KPMG (Marjan Justaert en Guy Tegenbos, DS 07.08.13). Wordt dus vervolgd.

De recente **politieke benoemingen** vormen niet het mooiste palmares van de federale regering. “De zes partijen van de regering Di Rupo zijn overeengekomen de 100 vacante topjobs in openbare bedrijven niet ‘objectief’ toe te kennen aan de meest geschikte kandidaten maar politiek onder elkaar te verdelen” schrijft Guy Tegenbos (DS 21.09.13). In de rangorde van landen naargelang afwezigheid van favoritisme in de politiek, opgesteld door de experts van het World Economic Forum, staat België 26ste (Guy Tegenbos, DS 07.09.13). Triestig.

Op 12 september keurde minister van Werk Monica De Coninck het herstructureringsdossier goed, waardoor werknemers van Ford Genk **vanaf 52 jaar met brugpensioen** kunnen: dat zijn er 1.772 (Jasper D’Hoore, DT 13.09.13). Nu denkt Caterpillar Gosselies aan een gelijkaardige regeling (Emmanuel Vanbrussel, DT 05.10.13). Dit staat haaks op alle retoriek van de afgelopen jaren en maanden (Caroline Ven en Geert Janssens, VKW, DT 11.09.13).

De goedkeuring van het **eenheidsstatuut voor arbeiders en bedienden** op 27.09.13 was in principe een goede zaak, doch de uitwerking ervan stokt: het wordt voor bedrijven te duur om te herstructureren (Jasper D’Hoore, DT 21.09.13).

Wat blijkbaar iets beter loopt is het **asiel- en migratiebeleid** van Maggie De Block. Haar rechtlijnigheid wordt beloond in de opiniepeilingen.

De Vlaamse regering

Op 21 september bereikte de Vlaamse regering, ondanks het doorschuiven van rekeningen door de federale overheid i.v.m. de 6de staatshervorming (Wim Winckelmans, DS 18.09.13), **voor 2014 een begrotingsevenwicht**: dat is de vierde keer op rij. (Belga, www.knack.be 22.09.13).

De Vlaamse regering **snoeide** op 23 september in haar **overheidsstructuren**: ze doekte 10 agentschappen en een rist adviesraden op (Guy Tegenbos, DT 23.09.13).

De inspanningen van minister-president Kris Peeters voor het redden en creëren van **jobs** zijn voldoende gekend. Op 16 september trok de Vlaamse regering 81 miljoen euro extra uit om de Limburgse economie na de sluiting van Ford Genk uit het slop te halen: vooral het toerisme zal voor werkgelegenheid moeten zorgen. In totaal vloeit de komende zes jaar ongeveer 300 miljoen euro uit diverse bronnen naar Limburg (Jasper Vekeman, DT 17.07.13). Overigens, en ter zijde, zijn er een aantal positieve geluiden in de bedrijfsweld: Hein Deprez koopt de Amerikaanse meerderheidsaandeelhouder CVC uit, zodat de fruitreus Univeg opnieuw in Vlaamse handen komt (Michaël Sephiha en Kim Evenepoel, DT 30.07.13). De sportartikelengigant Nike breidt zijn distributiecentrum in het Limburgse Laakdal uit, waardoor er 500 jobs bijkomen (Saar Sinnaeve DT 19.10.13; DS 19.10.13).

De federale, de Brusselse en de Vlaamse regering bereikten een akkoord voor de bouw van een **nieuw voetbalstadion** op parking C van de **Heizel**. Het initiatief komt van Brussel maar het bouwterrein ligt in Vlaanderen (Patrick Luysterman en Barbara Moens, DT 12.09.13). Wordt dat geen bijkomend element van verfransing in Vlaams-Brabant?

De voornaamste resterende problemen zijn het dringend op te lossen **mobilitéitsdossier** (zie hoger: “onze concurrentiehandicap”) en de **hervorming van het secundair onderwijs**, waarvan de interpretatie door de regeringspartijen uiteenloopt, en die wellicht naar volgende legislatuur verschoven wordt.

Het siert Kris Peeters en zijn ploeg dat zij bij de voorstelling van het meest recente VRIND-rapport niet alleen de positieve doch ook de negatieve elementen van de balans voorstellen (Barbara Moens, DT 19.10.13; http://www.tijd.be/nieuws/politiek_economie_economie/De_stand_van_Vlaanderen.9421853-3148.art)

Varia

Op 21 juli volgde Filip zijn vader Albert II op als **zevende koning van België**. De omvorming van het koningschap tot een protocollaire functie zoals in Nederland staat in de sterren geschreven, doch laat nog op zich wachten. Of de zoon zich partijpolitiek neutraal zal opstellen, niet de grootste bezorgdheid van de vader (zie Periodiek, okt. 2010, p. 5-6), zullen we moeten afwachten.

Wij wensen **Professor François Englert** en onze Franstalige landgenoten oprecht geluk met de Nobelprijs voor Natuurkunde omwille van de ontdekking van het Higgsdeeltje (DT 09.10.13).

Het **Europees Parlement** heeft een Vlaamse steek laten vallen. Op 28 september schreef het VGV een brief naar alle Vlaamse Europarlementsleden om een ter stemming voorgelegde tekst te wijzigen. In die tekst staat namelijk dat een taalproef volstaat in slechts “één officiële taal van de plek”, waar een EU-gezondheidswerker uit een andere EU-lidstaat zich wil vestigen. Minstens voor Brussel zou dat problemen opleveren (zie VGV-mededelingen p. 20). Een technische amendering van Europarlementslid Mark Demesmaecker om de taalvoorwaarden uit de tekst te halen en de regulering van de talenkennis aan de lidstaten zelf over te laten (zoals nu het geval is) haalde helaas geen meerderheid tijdens de stemming op 9 oktober. Het voorstel van Demesmaecker werd gevolgd door Groen (Bart Staes), LDD (Derk Jan Eppink), Sp.a (Saïd El Khadraoui en Kathleen Van Brempt), en Vlaams Belang (Philip Claeys en Frank Vanhecke). Stemden tegen: CD&V (Ivo Belet, Jean-Luc Dehaene en Marianne Thyssen) evenals Open VLD (Philippe De Backer, Annemie Neyts-Uyttebroeck en Guy Verhofstadt).

Op 3 oktober kapseisde een boot met emigranten vooral uit Somalië en Eritrea voor de kust van het Italiaanse eiland **Lampedusa**: wellicht meer dan 300 doden (DS 04.10.13). VN-vluchtelingenorganisatie Unhcr schat het aantal emigranten, die verdronken in de Middellandse zee, op zo’n 1.500 in 2011 (Els Keytsman, directeur Vluchtelingenwerk Vlaanderen, DT 05.10.13). Die emigratiestroom is deels het gevolg van materiële ellende, deels van lokaal geweld. Ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp zijn een deel van de oplossing, het stoppen van het geweld is een lokale verantwoordelijkheid. Europa kan wel een aantal vluchtelingen opvangen, doch daar zijn grenzen aan.

Tot slot

Wanneer we de onwil van de PS zien om onze loonkostenhandicap tegenover de buurlanden fors aan te pakken, ligt het voor de hand dat Vlaanderen zelf de bevoegdheid over loonvorming en loonkosten moet verwerven, om onder meer de toename van de Vlaamse werkloosheid, die actueel sterker is dan de Waalse, te stoppen. Dat is helaas geen punt van de zesde staatshervorming.

Wanneer we enerzijds vaststellen dat de Vlaamse regering geen geld heeft om een aantal dringende noden te lenigen, dringt de vraag naar het waarom van de huidige grote geldtransfers naar Wallonië zich op. Vlaanderen heeft inderdaad dringende noden. Enkele voorbeelden: de wachtlijst voor nieuwe schoolgebouwen is volgens minister Pascal Smet opgelopen tot projecten ter waarde van 4,5 miljard euro (Barbara Moens, DT 09.10.13); één op de tien kinderen in Vlaanderen wordt volgens minister Ingrid Lieten in armoede geboren (Marjan Justaert, DS 16.10.13); 20.000 Vlaamse gezinnen staan volgens drukkingsgroep "Recht op zorg" op de wachtlijst voor opvang van gehandicapten (Marc Klifman, DS 24.10.13).

Wanneer we anderzijds vaststellen hoe tergend traag het herstel van de Waalse economie vordert sinds de teloorgang van de steenkolenontginning, rijst de vraag of de geldtransfers uit Vlaanderen geen contraproductief effect hebben. Die stelling wordt bevestigd door een studie van het Vlaams

Instituut voor Economie en Samenleving (VIVES) in 2010: een vermindering van de interregionale verdeling met een derde zou leiden tot een extra groei bonus van 0,30 procent punten per jaar in Vlaanderen, doch ook van 0,42 procent punten per jaar in Wallonië (D. Persyn: Transfers en regionale groei, mei 2010 (www.econ.kuleuven.be/vives)).

De combinatie van beide vaststellingen, geldtransfers uit Vlaanderen ondanks ernstige Vlaamse noden enerzijds en het uiterst trage herstel van de Waalse economie ondanks – of deels door – die transfers anderzijds, noopt tot een reorganisatie van de financiële solidariteit tussen Vlaanderen en Wallonië. De interpersoonlijke solidariteit via de Sociale Zekerheid moet in de toekomst georganiseerd worden binnen de Vlaamse en Franse Gemeenschap. En de nieuwe te onderhandelen financiële solidariteit tussen beide gemeenschappen moet gericht zijn op een heropleving van de Waalse economie. Dat is een oorzakelijke in plaats van een symptomatische behandeling.

Zowel voor de oplossing van het vermelde probleem van onze concurrentiehandicap als voor de reorganisatie van de financiële solidariteit binnen België, is een zevende staatshervorming noodzakelijk en onvermijdelijk.

Eric Ponette, 24 oktober 2013

Hoe minder macht de koning zal hebben, hoe beter. Laat hem er maar zijn om lintjes door te knippen en er staan bij grote nationale rampen. Daar is hij op zijn plaats. Maar niet bij het grote politieke werk.

Jos Bouveroux - DE TIJD - 23/07/13

In de sociale zekerheid zal men zich ooit de vraag moeten stellen of de uitkeringen vanzelfsprekend voor iedereen zijn. In België is het een heilig principe dat de sociale zekerheid een verzekering is, die voor iedereen hetzelfde is. De vraag is of dat op lange termijn houdbaar is. Als men dat wil behouden en een lager overheidsbeslag wil, dan moet men tot een beperkte vermindering van de uitkeringen komen.

Koen Geens - DE TIJD - 27/07/13

Er zijn landen die hun huisartsenpraktijken extra betalen als ze goed werk leveren: als ze x procent van de kinderen vaccineerden, bij y procent van de vrouwen een uitstrijkje namen, z patiënten tot rookstop brachten. Dat is de weg die ook wij moeten gaan.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 03/08/13

Die houding (politieke correctheid, red.) lijkt principieel kwetsbare groepen te beschermen, maar ze houdt ook een gevaar in. Ze creëert de indruk dat we het recht hebben om nooit iets hoeven te aanhoren dat we niet leuk vinden. In de praktijk heeft politieke correctheid dan ook de lastige bijwerking dat ze scherp debat verhindert. ... Zo'n debat dient een diepe noodzaak: leren samenleven met andersdenkenden.

Tinneke BEECKMAN, filosofe - DE MORGEN - 03/08/13

In de portefeuille van Dexia zitten alleen rot dossiers, het restant van een megalomane en perverse uitbreidingsstrategie. Dat de christelijke arbeidersbeweging in dit casinospel meespeelde, blijft een schandvlek. Dat België met de rug tegen de muur slecht onderhandelde met Frankrijk, is ook onomstotelijk. Daardoor kijken de huidige en toekomstige belastingbetalers nog decennia aan tegen een te delgen risico van tientallen miljarden.

Bart STURTEWAGEN - DE STANDAARD - 08/08/13

De regering moet die komedie stopzetten en helemaal opnieuw beginnen. Ze moet de objectiverende procedure met haar eigen selectiebureau Selor volgen, die ze ook - zij het met tegenzin - gebruikt om de toplui van haar administraties aan te wijzen. Het enige alternatief is dat ze de leiding van die overheidsbedrijven erfelijk maakt, zoals het koningshuis. Dan krijg je ook niet de beste kandidaten, maar het gaat wel vlugger.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 09/08/13

* In deze rubriek worden bijdragen van VGV-leden en andere personen, evenals reacties hierop, opgenomen; elke auteur is zelf verantwoordelijk voor de inhoud.

DE LICHAAMSTAAL (DEEL 2)

De lichaamstaal zit in de 'genen' en kan niet onderdrukt of uitgegomd worden.

Hieronder volgen enkele voorbeelden van situaties die het blijvend nut en de noodzakelijkheid van de lichaamstaal bewijzen. Ook dieren hebben hun lichaamstaal en geluid dat ze uitstoten. Geur, keelgeluiden en houding zijn herkenningstekens voor de jongen, vriend of vijand.

Bij een **bezoek aan het buitenland** waarvan men de taal niet kent, komt men onoverkomelijke moeilijkheden tegen om iets te bekomen of uit te leggen. Men begint met iets te vragen, maar de aangesprokene begrijpt het niet. Dan begint men met handen en voeten, met de nodige mimiek uit te leggen en aan te wijzen. Zonder het gesproken woord begint men altijd, *automatisch gebaren te gebruiken*. De toerist doet dus, onbewust, hetzelfde als de oermens die nog geen gesproken taal kende. Om iets te vragen of uit te leggen moest hij, noodgedwongen, zijn lichaamstaal gebruiken.

De **'stomme' film** is een schoolvoorbeeld van lichaamsstaal. De ster ervan was Charlie Chaplin die de kunst bezat om, op magistrale manier, zijn gevoelens en reacties in alle situaties te uiten.

De **'gesproken' film** zou aan waarde of impact inboeten zonder de houding, gebaren en mimiek van de spelers die een eigen, erg persoonlijke stijl moeten hebben om indruk te maken, levensecht over te komen en een eigen *'bezieling'* aan het verhaal te geven. Acteurs zoals Fernandel, Bourvil, De Funès, Harrison Ford, John Wayne, Anthony Hopkins e.a. geven diepte, kleur en gevoelens aan hun vertolking. Iedere mens heeft een stemtonaliteit en stemgeluid die herkenbaar zijn voor familieleden en vrienden. Vreemden zijn moeilijk te kennen aan hun spreken.

Voor de **doofgeborenen** is de *lichaams-taal uiteraard de moedertaal*. Hun gebaren en mimiek zijn de enige communicatiemiddelen waarover ze beschikken. Hun keelgeluiden zijn dof en rauw. Van nature zijn ze wantrouwig daar hun begrip en verstaanbaarheid minimaal is en zich herleiden tot aanwijzen, aanraken of afwijzen. Meestal grijpen ze dan naar de geschreven taal die zich beperkt tot werkelijke situaties. Een groot voordeel is dat ze instinctief aanvoelen of de aanspreker oprecht is en het met hen goed meent. De horende, arm aan lichaamstaal, zal heel moeilijk in contact komen met een dove. Zij zullen vreemden voor elkaar blijven. De conversatie tussen twee doven is een les in het begrijpen van een concrete situatie. Abstracte begrippen blijven meestal onbegrijpelijk en zijn beperkt. Hij *moet alles beleven om te kunnen begrijpen*. Hij is werkelijk een *homo faber*, gebonden aan materiële en alledaagse situaties.

De **danskunst** is het summum van meesterschap in lichaamstaal. Begeleidende muziek vervangt dan het woord en elke beweging die iets of iemand visueel moeten voorstellen. In wezen is het ballet een visuele expressie van een situatie, een verhaal dat via muziek tot leven komt

en een muzikaal en visueel genoeg aan de toehoorder bezorgt.

Muziek beluisteren is een intellectueel begrijpen van klanken die harmonisch opgebouwd een gevoel, idee of gebeurtenis uitdrukken. Wie beleeft niet de Vijfde van Beethoven of de klanken van de Toverfluit? Het gregoriaans is bij uitstek een hoorbare en melodieuze expressie van een religieus begrijpen of beleven. Er zijn beroemde zangers en zangeressen die toehoorders een auditief genoeg bezorgen.

Het toneel is een som van opeenvolgende situaties waarin woord en gebaren tegelijkertijd aan bod komen. Hilariteit ontstaat wanneer het verloop van woord en daad niet synchroon verlopen en een situatie belachelijk, komisch of lachwekkend is of wordt.

Schilderkunst laat de schilder toe menselijke figuren in allerlei houdingen en poses voor te stellen. Elk tijdperk, vanaf de grotschilderingen tot en met onze tijd, heeft ontelbare vormen van lichaamstaal getoond waaraan allerlei interpretaties gewijd werden. Iedereen kent het verschil tussen het statische van de middeleeuwen, de bewogenheid van de renaissance en de realistische strekking van onze tijd. Onze Vlaamse schilders waren uniek qua techniek en kleuren en zijn wereldberoemd.

Beeldhouwkunst doorloopt sedert eeuwen bepaalde strekkingen en vernieuwingen. In allerlei materiaal beitelde ze afgoden, mythologische figuren, helden, keizers, dieren, planten, religieuze taferelen, lichaamshoudingen die levensecht of abstract de realiteit of gevoelens weergeven. Iedereen kent de Egyptische goden- en faraobeelden (het hoofd van Nefertiti), de Griekse (de Venus van Milo) en Romeinse goden, keizers (denken we even aan het beeld van Hadrianus opgegraven in Sagalassos) en helden, de meesterwerken van de Etrusken en wondermooie beelden en sieraden van de Kelten, de vroomheid van de gotiek, de schoonheid van de mens uit de renaissance en barok, de beroemde beelden van Rodin e.a.

Kleinkunst moet een hoog niveau van lichaamsexpressie en woordkunst bereiken om applaus te verdienen. Komieken lopen gevaar te bezwijken aan een bepaalde vulgariteit en populair succes, hetgeen nadelig is voor een langdurige carrière. Nederland is bekend voor deze kunstuiting en kende vroeger enkele natuurtalenten zoals Toon Hermans en Wim Sonneveld.

Bekende figuren bezitten een uitgesproken houding die opvalt door taal en daad en die hun populariteit bepalen en

ondersteunen. Wij denken hier aan Barack Obama, Thatcher, Sarkozy, koning Albert en prins Philip, onze twee aartsbisschoppen, Angela Merkel, Elio Di Rupo e.a. Hetgeen in het oog springt is het *uitgesproken verschil* in houding tussen de paus Ratzinger en zijn opvolger paus Franciscus. De eerste is *introvert*, naar binnen gekeerd, en sluit zijn gemoedsbewegingen in zich op. De andere is een *extravert* type die open, hartelijk en tot dialoog bereid is en de menigte kan bekoren met zijn eenvoud in houding en taal.

Oorlogsfiguren zijn meestal militairen die lichamelijke kracht en macht uitstralen. Wanneer men gravures, schilderijen, tekeningen of foto's van hen bekijkt kan men vaststellen dat hun houding geen tegenspraak duldt, dat ze overtuigd zijn te kunnen beslissen over leven of dood. Dit is vooral merkbaar bij despoten zoals Louis XIV, Napoleon, Stalin, de hogere Gestapo officieren, Hitler, Mussolini om er enkelen te noemen. De toespraken van Hitler met handen, gebalde vuisten en groet met rechterarm waren voorbeelden van een bezeten man. Zijn gebalde vuisten sloegen zijn woorden in de hoofden van de toehoorders. De gekruiste armen over de borst en het hoofd met de vooruitgestoken kin waren eigen aan de Italiaanse dictator Mussolini die zich een Romeinse keizer waande.

Soorten gebaren:

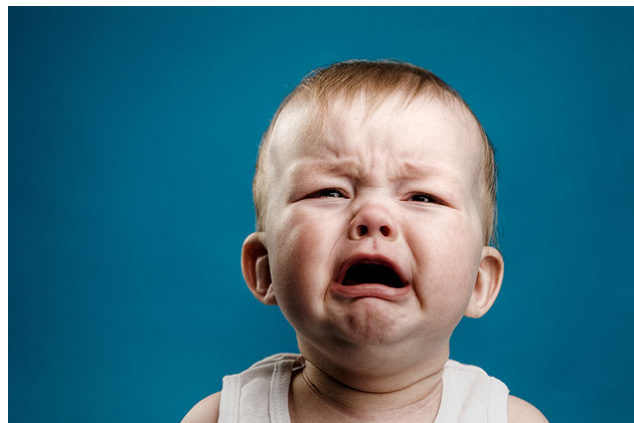
Er zijn, grosso modo, twee types van lichaamstaal:

De illustrators of mimiekgebaren. Ze vergezellen en leggen het uitgesprokene uit. Dit gebeurt instinctief en is eigenlijk oncontroleerbaar.

De embleemgebaren of symbolische tekens vervangen woorden of zinnen die door beide partijen begrepen zijn. Het ogenspel tussen geliefden of een hoofdknik tussen twee vrienden zijn voldoende om de situatie te begrijpen. Deze gebaren zijn meestal streek- of land gebonden en gebruikt.

Natuurlijke uitingen van de lichaamstaal zijn: slapen, lachen, huilen, gelukkig of ongelukkig zijn, lopen, stappen, zich bukken, zwijgen, angst hebben, schouderophalen, zich schamen, enz. Ook bepaalde uitdrukkingen die inherent zijn aan bepaalde situaties zoals, zich koest houden, kalm blijven, gapen, pijn hebben en veel andere waarbij geen spreken nodig is, maar waarmee altijd een natuurlijke mimiek gepaard gaat. Deze is aangeboren en kan onmogelijk onderdrukt worden.

De Brit *Jeremy Bentham (1748-1832), filosoof en wetenschapper*, beweerde dat de mens onder twee machten staat: pijn of genot. Van het laatste kan iedereen genieten, maar het bestrijden van pijn is het domein van dokters.

In familieverband en onder vrienden is een **natuurlijke** lichaamstaal gebruikelijk. In het openbaar legt men zichzelf een zekere discipline of terughoudendheid op en geeft men zich minder bloot. Een beschaafd iemand is meestal discreet of deftig in houding en woord. De regels van wellevendheid werden vroeger strikter opgevolgd en bepaalden grotendeels lichaamshouding, kleding en sociale status van de burgers. De moderne maatschappij is minder elitair, lossen of toleranter geworden. Boeken met raadgevingen over *Hoe moet ik me gedragen...?* worden niet meer uitgegeven of gelezen. *'Veel jongeren gedragen zich onbeschaafd omdat ze onbeschaafde ouders hebben.'* Zelfdiscipline is voor velen een onbekend gevoel.

Enkele gezegden:

"Degene die het eerst in plaats van een speer een scheldwoord gebruikte, was de stichter van de beschaving": Sigmund Freud.

"Wij brengen de werkelijkheid aan het licht door taal en gebaar."

"Ons bestaan is samenzijn en levenskunde is dus ontmoetingskunst, alleen mogelijk door gesproken taal."

"Er bestaat geen hiërarchie meer in de waarde van de informatie.": Andrew Keen (*"De @ cultuur. Hoe internet de beschaving ondermijnt."*)

Jean-Pierre Eycken, ereleraar voor doven, audiopedagoog en logopedist aan *L'Institut Royal pour Sourds et Aveugles à Liège*

Lezing voor de senioren van de Orde van den Prince, Tongeren - Sint-Truiden, oktober 2011.

BIBLIOGRAFIE:

Desmond Morris: De Naakte Aap, Elsevier, 1979

Desmond Morris: Gebaren, Bruna, 1980

Nigel Calder: De Mensheid: Een Komplot, Bosch & Keuning, 1976

Gunna Briegel-Müller: Eutonie, Ankh-Hermes bv - Deventer, 1979

Een democratie kan maar krachtig beleid voeren als er een minimum aan overeenstemming bestaat omtrent de richting van het te voeren beleid. Die minimale overeenstemming bestaat bij de Franstaligen. Ze bestaat ook in Vlaanderen. Ze blijkt al jarenlang onvindbaar in federaal België.

Hendrik VUYE - DE STANDAARD - 16/08/13

Sinds de geleidelijke terugtrekking van de VS uit Irak wordt steeds duidelijker dat het geweld puur sektarisch is en was, vooral soennieten tegen sjiieten, ... In Syrië is er een soennitische opstand aan de gang tegen een seculiere president van alavitische origine, waarbij het verzet in verschillende sekten uit elkaar valt, die elkaar tussendoor zwaar bekampen. In Syrië, Egypte en Irak keren de strijdende islamitische groepen zich bovendien geregeld tegen de kleine(re) christelijke minderheden ...

Eddy DANIELS - DE BRON - 16/08/13

HUISARTSEN IN DE LIFT

In 2008 waren er in Vlaanderen amper 255 “huisartsen in opleiding”, in 2012 waren dat er 436 of 70 % meer. De betere verloning en de inspanningen van de opleiders werpen vruchten af. In Wallonië en Brussel stijgt het aantal huisartsen niet zo sterk.

Het aantal “specialisten in opleiding” is ook gestegen maar procentueel minder sterk. Ook bij knelpuntspecialismen is beterschap merkbaar, onder meer de kind- en jeugdpsychiaters. Hun aantal is in België opgeklommen van 56 in 2006 naar 107 vorig jaar. In 2005 was er maar één geriater in opleiding, nu zijn er 54. In 2005 waren er 6 urgentieartsen in opleiding, vorig jaar 170 (Bron: DS 02.08.13).

Albert Baert

BRUSSELSE GEMEENTEN LEVEN TAALWET NIET NA

Brussel is officieel tweetalig. Dit zou moeten betekenen dat alle aankondigen in de twee landstalen gebeuren en dat de burgers in alle openbare instellingen te woord gestaan worden in de taal van hun keuze. De wetten zijn duidelijk maar afdoende sancties ontbreken. De bereidheid van de Brusselse overheden om de wet na te leven ontbreekt eveneens. In 1963 werden verdere garanties voor tweetaligheid van de ambtenaren wettelijk vastgelegd en werd de functie van vice-gouverneur in het leven geroepen om over het naleven van de taalwetten te waken. Ook dat blijkt onvoldoende: de taalwetten worden nog steeds op grote schaal geschonden door de Brusselse gemeenten.

Uit het laatste jaarverslag van de vice-gouverneur blijkt dat 58% van door Brusselse gemeenten in 2012 aangeworven personeelsleden niet voldoen aan de wettelijke tweetaligheid. Bij de Brusselse OCMW's is het nog erger: daar zijn 8 op de 10 in 2012 aangeworven personeelsleden niet voldoende tweetalig. De vice-gouverneur kan onwettige benoemingen schorsen en dat deed hij in 667 van de 1003 overtredingen. Vervolgens zou de Brusselse regering de onwettige benoemingen moeten vernietigen, zo niet vervalt de schorsing na 40 dagen. Maar de Brusselse regering vernietigt de benoemingen niet en zo blijft de taalwet dode letter.

Vlaanderen deed herhaaldelijk zware toegevingen om voor Vlamingen in

Brussel gelijke rechten te krijgen. Wanneer zal Vlaanderen dan ook die gelijke rechten doen naleven? Met de zesde staatshervorming krijgt Brussel veel extra geld dat vooral vanuit Vlaanderen zal komen. Waarom werd als kleine tegenprestatie het naleven van de taalwetten niet afgedwongen? Om de rechten van de Vlamingen enigszins te vrijwaren moet de Vlaamse Gemeenschap volwaardig aanwezig blijven in Brussel en onze hoofdstad mee beheren. Onze hoofdstad overlaten aan de Brusselaars is geen zinvolle optie.

Robrecht Vermeulen

EEN VLAAMSE ZETEL IN HET EUROPESE PARLEMENT GEOFFERD VOOR KROATIË

Door de binnenkomst van Kroatië als 28^e lid van de Europese Unie moet Vlaanderen een zetel afstaan in het Europese Parlement. Dit besluit heeft federaal minister van Binnenlandse zaken, Joëlle Milquet, laten verschijnen in het Belgisch Staatsblad.

Het zetelaantal voor Vlaanderen valt hierdoor terug van 13 op 12. Vlaanderen moet daarvoor per zetel 339.622 stemmen binnenhalen, terwijl de Duitstalige minderheid voor haar ene zetel amper 38.000 stemmen nodig heeft en Wallonië 307.000 stemmen per zetel voor de 8 zetels, die het behoudt.

Het zal op 25 mei 2014 uitkijken zijn, hoe die zetels zullen worden verdeeld.

Piet Hein Jongbloet

GELDTRANSFERS UIT VLAANDEREN: N-VA – STUDIE

In juli ll. publiceerde N-VA een studie over de geldtransfers uit Vlaanderen tussen 2005 en 2010 via de drie klas-sieke kanalen: de Sociale Zekerheid (SZ), de Bijzondere Financieringswet (BFW) en de verrichtingen van de Federale Overheid (FO).

In 2010 was de SZ goed voor een transfer van 4,8 miljard euro, de BFW was goed voor 1,8 miljard en de FO voor 1,3 miljard: samen dus 7,9 miljard (zie tabel).

Geldtransfer uit VI 2010 in miljard euro	
SZ	4,8
BFW	1,8
FO	1,3
Tot.	7,9

Die transfers gingen voor 6,7 miljard naar Wallonië en voor 1,2 miljard naar Brussel.

De transfers per jaar werden berekend op 7,1 miljard in 2005, 7,2 in 2006, 7,3 in 2007, en 7,9 in 2008, 2009 en 2010. N-VA wijt de knik tussen 2007 en 2008 aan de financiële en economische crisis. De stijging tussen 2005 en 2010 is niet enkel zichtbaar in absolute cijfers: er is over die periode ook een lichte stijging van het bedrag uitgedrukt als % van het bbp.

N-VA betrok in haar studie niet de moeilijke berekening van de transfers via het vierde kanaal: de intrestlasten op de staatsschuld.

Ter vergelijking: de meest recente VIVES-studie over het jaar 2009 kwam uit op een totaal transfer van 6,1 miljard via de eerste drie kanalen.

Voor de transfers via het vierde kanaal gaf VIVES voor 2007 een vork aan tussen 3,9 en 10,2 miljard, en voor 2008 een vork tussen 2,8 en 6 miljard (Het genoom van de geldstroom, Pelckmans 2012).

De N-VA – brochure is vlot geschreven en is beschikbaar op www.n-va.be onder de titel “Vlaanderen betaalt de Belgische factuur”.

Eric Ponette

REGIONALE VERDELING AANVRAGEN ERKENNING BEROEPSZIEKTEN

Het Fonds voor Beroepsziekten heeft vorig jaar 6.977 eerste aanvragen voor erkenning van beroepsziekte behandeld. Van de aanvragen kwam 53 procent uit Wallonië, 41 procent uit Vlaanderen en de rest uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (2,7 procent) en het buitenland.

De meeste aanvragen kwamen uit de provincies Henegouwen (23 procent) en Luik (21,7 procent). Op ruime afstand volgen dan vier Vlaamse provincies : Limburg (9,7 procent), Antwerpen (8,7 procent), West - Vlaanderen (8,3 procent) en Oost-Vlaanderen.

Het Fonds voor Beroepsziekten gaf vorig jaar in totaal bijna 300 miljoen euro uit, waarvan 200 miljoen voor vergoedingen wegens blijvende werk-ongeschiktheid.

Opvallend is dat de meeste aanvragen vorig jaar betrekking hadden op tendinitis (1220 aanvragen), en dat terwijl tendinopathie van de bovenste ledema-

ten pas sinds 1 november 2012 erkend is als beroepsziekte.
(Bron: DT 23.07.13)

Albert Baert

BLIJFT HET BELGISCHE SOCIALE VANGNET BETAALBAAR?

Volgens de OESO trekt België in 2013 30,7 % van het bruto binnenlands product (bbp) uit voor sociale steun via allerlei uitkeringen en pensioenen. Enkel Frankrijk (33 %) en Denemarken (30,8 %) geven nog meer, Finland (30,5 %) en Zweden (28,6 %) geven iets minder uit. Het gemiddelde in de EU is 25,2 %, voor alle OESO-landen bedraagt het gemiddelde 21,9 %. De verouderende bevolking jaagt de pensioenen en de uitgaven voor gezondheidszorg de hoogte in. De crisis doet de tijdelijke vervangingsinkomens stijgen.

Ten opzichte van 2007 is er in België een stijging van 26 % naar 30,7 % opgetreden, niet alleen door een reële toename van de uitgaven maar ook omdat het bbp van 2013 in reële termen (dus gecorrigeerd voor inflatie) nog altijd onder dat van 2007 ligt. Deze stijging met 16 % is dubbel zo groot als in de andere Europese landen van de OESO. De vraag is of België in de huidige context nog voldoende budgettaire manoeuvreerruimte heeft om dit stijgingsritme verder te zetten. Zal de huidige federale Belgische welvaartstaat, die quasi volledig steunt op de Vlaamse inspanningen en solidariteit, met het huidige beleid kunnen standhouden? Of is een confederale omslag meer dan noodzakelijk om te vermijden dat Vlaanderen, en dus ook België, zal onderuitgaan? In de huidige context is een achteruitgang niet onmogelijk.

Ter vergelijking volgen hier de dramatische cijfers van Griekenland. Na 5 jaren van continu besparen en inleveren daalden de sociale uitgaven naar 22 %, maar omdat het Griekse bbp nu 30 % lager ligt dan in 2007, betekent dit een daling van de sociale steunuitkeringen in reële termen van 28 % (Bron: DT 26.07.13).

Hendrik Verbrugge

INVLOED VAN REGIONALE VERSCHILLEN IN LOONKOSTEN EN ARBEIDSPRODUCTIVITEIT OP WERKLOOSHEID

Op 24 mei II. publiceerden Jozef Konings en Luca Marcolin in het kader van VIVES

(www.econ.kuleuven.be/VIVES) de studie “Regionale verschillen in loonkosten en arbeidsproductiviteit”.

De auteurs gaan uit van de grote verschillen in werkloosheid tussen Vlaanderen, Wallonië en Brussel en onderzochten in welke mate loonstarheid en ongelijke productiviteitsgroei tussen de drie gewesten daarvoor een verklaring kunnen bieden.

Zij stellen vast dat de gemiddelde arbeidsproductiviteit in Brussel en Wallonië respectievelijk 17 en 18 % onder die van Vlaanderen ligt. Verder stellen zij dat de loonkosten in eerstgenoemde gewesten ook lager zijn, doch dat die het productiviteitsverschil onvoldoende compenseren: in Brussel zijn de loonkosten gemiddeld slechts 5 % lager dan in Vlaanderen en in Wallonië zijn ze gemiddeld 14 % lager. Dat kan een verklaring bieden voor de persisterende hogere werkloosheid in Brussel en Wallonië. (Bedrijfsleiders laten zich immers voor de keuze van de vestigingsplaats o.a. leiden door zo laag mogelijke loonkosten per eenheid product, red.)

Als besluit suggereren de onderzoekers een grotere rol voor het lokale en regionale loonvormingsproces in België als één van de pistes om de regionale werkloosheidsverschillen te verminderen.

De studie van VIVES bevestigt de studie en de aanbeveling van de Europese Commissie van 29 mei II., gepubliceerd in het julinumnummer van Periodiek dit jaar op p. 11 onder de titel “De Europese Commissie en de interne Belgische arbeidsmarkt”.

Eric Ponette

KWART NIEUWE MEDICIJNEN WORDT NIET IN BELGIË GELANCEERD

Internationale farmabedrijven laten België steeds vaker links liggen bij de lancering van nieuwe geneesmiddelen. Meer dan de helft van de 91 nieuwe geneesmiddelen, die de jongste drie jaar in Europa op de markt zijn gekomen, zijn niet beschikbaar in België. Dit blijkt uit een studie van sectororganisatie pharma.be. De farmabedrijven laten België links liggen, omdat een beslissing over terugbetaling lang op zich laat wachten, of omdat de ziekteverzekering al beslist heeft het geneesmiddel niet terug te betalen.

Nog een belangrijke reden is dat de bedrijven niet eens meer de moeite doen om een aanvraag tot terugbetaling in te dienen. Ze lanceren het medicijn gewoon niet in België. Dit is het geval

voor ruim een kwart van alle nieuwe medicijnen (24 van de 91). Volgens Leo Neels van pharma.be is de ziekteverzekering in België zo kritisch geworden en zijn de terugbetalingtarieven zo laag dat de farmabedrijven België steeds meer links laten liggen. Om die reden zouden in België de nieuwste en beste therapieën niet meer voorhanden zijn (DT 27.06.13 en DS 28.06.13).

Albert Baert

EINDELIJK POSITIEF SIGNAAL OVER NEDERLANDS IN HOGER ONDERWIJS

De Raad voor Nederlandse Taal en Letteren van de Nederlandse Taalunie blijkt, hopelijk niet te laat, zijn bezorgdheid te hebben uitgesproken over de positie van het Nederlands in het hoger onderwijs. Samen met het Algemeen Secretariaat van de Taalunie, werd het initiatief genomen een plan van aanpak op te zetten voor beleidsvoorbereiding en –advisering in zake **het Nederlands als instructietaal en de taalvaardigheid** van de studenten in het hoger onderwijs. Het zou gaan om een langer lopend traject, waarin behalve de genoemde thema's ook **het Nederlands als taal van de wetenschap** aan de orde komt, en in het bijzonder **het Nederlands als wetenschappelijke publicatietaal**. De Raad maakt zich zorgen over de *taalvaardigheid* van studenten en afgestudeerden, vooral de *talige competenties*, die nodig zijn om een studie in het hoger onderwijs te volgen: presentaties geven, werkstukken structureren, argumenteren, wetenschappelijke teksten begrijpen, met andere woorden *academische taalvaardigheid* en *beheersing van de vaktaal*.

De Raad is ook bezorgd over het *afnemend gebruik van Nederlands als instructietaal*.

De zelden of nooit geëvalueerde valse argumenten inzake een zogenaamde meerwaarde van Engelstalig onderwijs worden opgesomd: ‘internationale relevantie van de betreffende studie’; ‘aanwezigheid van buitenlandse studenten’; ‘mogelijkheid om hoogwaardige buitenlandse studenten aan te trekken’; ‘Engels als de taal van de wetenschap’; en tenslotte ‘extra inkomsten door een toeloop van buitenlandse studenten’.

Piet Hein Jongbloet

STEEKT WALLONIË VLAANDEREN ECONOMISCH VOORBIJ?

Aanleiding tot deze vraag was een publicatie van de studiedienst van de KBC met de melding dat de Waalse economie sinds 2000 iets sterker groeide dan de Vlaamse: een groei van het bruto regionaal product per inwoner van gemiddeld 1,2 % per jaar voor Wallonië tegenover 1,1 % voor Vlaanderen.

Bovendien zou, volgens de prognose in dezelfde studie, de Waalse economie in de periode 2013-2020 jaarlijks groeien met 1,8 % terwijl de Vlaamse zou blijven steken op 1,5 % (Stefaan Michielsens, DT 04.07.13; Johan Rasking, DS 04.07.13).

Op het terrein blijft de kloof tussen beide gewesten echter diep.

Volgens Dirk Jacobs, hoogleraar sociologie aan de ULB, verlaat 14,8 % van de leerlingen in Wallonië de school zonder diploma van het hoger middelbaar onderwijs, tegenover 8,7 % in Vlaanderen.

Volgens Luc Sels, hoogleraar economie aan de KU Leuven, bedroeg de werkloosheidsgraad in Wallonië in 2012 10,1 % tegenover 4,6 % in Vlaanderen. Verder is slechts 62,2 % van de Walen tussen 20 en 64 jaar tewerkgesteld, tegenover 71,5 % in Vlaanderen. Bovendien zit 37 % van hen die werken in Wallonië in de quartaire sector (overheidsdiensten, de non-profit, de welzijnssector), tegenover 31 % in Vlaanderen.

Volgens Claude Emonts, voorzitter OCMW Luik en voorzitter van de federatie van Waalse OCMW's, is het gemiddelde armoederisico over alle leeftijdsgroepen heen in Wallonië 19,2 %, tegenover 9,8 % in Vlaanderen. (Bron: Ewald Pironet, Han Renard en Jef Van Baelen, Knack 18.09.13).

In tegenstelling tot de KBC-studie voorspelt het Federaal Planbureau dat de groei in Vlaanderen en Wallonië tussen 2014 en 2018 even hoog zal zijn (Wouter Vervenne, DT 18.06.13).

Hoe dan ook gunnen wij de Walen van harte een heropleving van hun economie. Bovendien kan een vermindering van de geldtransfers uit Vlaanderen het besef van hun eigen kunnen vergroten en zo hun wil tot zelfbestuur aanwakkeren: dan worden we bondgenoten.

Eric Ponette

FRANSTALIGE EERSTEJAARS GENEESKUNDE MASSAAL GEBUISD

Aan de Franstalige universiteiten slagen opvallend weinig eerstejaars geneeskunde. Er is sprake van een slaagpercentage van 30% in Bergen en amper 10% aan de ULB. De interuniversitaire geneeskunde studentenkoepel CIUM wijst het nieuwe decreet over de geneeskunde studies van de Franse Gemeenschap (volgens de onwettige benaming van de Franstaligen: "*la fédération Wallonie-Bruxelles*") met de vinger. Dat kwam er in 2012, met de bedoeling het slaagpercentage op te krikken, onder andere door de eerste twee bachelorjaren te koppelen, zodat de studieduur gereduceerd werd van zeven naar zes jaar. Volgens de studenten werd de hervorming overhaast ingevoerd. Verder klagen zij het chronisch gebrek aan middelen aan. Ook de talrijke lessen zijn een obstakel want er schiet te weinig tijd over voor eigen studiewerk. Tenslotte zijn de cursussen in het tweede jaar niet aangepast aan het eerste jaar (Artsenkrant, 05.07.13).

Commentaar: Voor de zoveelste keer, welk geluk voor de Vlamingen dat de onderwijsbevoegdheid naar de Gemeenschappen werd overgeheveld!

Albert Baert

AANPAK VDAB STAAT MODEL OP JONGERENTOP

Een van de ergste gevolgen van de huidige crisis is de jeugdwerkloosheid. Daarom keurde Europa eind juni op de EU-top in Brussel een Actieplan goed voor die regio's waar de jeugdwerkloosheid groter is dan 25 %. In België betreft het enkel de regio Brussel met 27,6%, maar b.v. voor Frankrijk en Italië gelden algemene cijfers van 26 en 38%. In dit plan geeft de Europese Commissie voor het eerst een centrale rol aan het netwerk PES: de overkoepelende organisatie van de 28 Europese 'Public Employment Services'.

Fons Leroy, de gedelegeerd bestuurder van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling (VDAB) is een van de drijvende krachten achter het PES-netwerk en de VDAB geldt als een voortrekker in Europa vanwege de opgebouwde expertise in het uitwisselen van informatie over vacatures, opleidingen en competenties van werkzoekenden met de bureaus binnen België, namelijk het Brusselse Actiris en het Waalse Forem. Leroy zegt

hierover: "België is een mini-Europa. Onze samenwerking is een voorbeeld van samenwerking en uitwisseling van *best practices*. Zo kunnen wij nog leren van de Duitsers over deeltijds leren en deeltijds werken. Wij kunnen dan weer ons voorbeeld doorgeven van hoe wij de jongeren actief betrekken door het gebruik van door schoolverlaters bedachte *apps* om vacatures via de sociale media te versturen, helemaal op maat van hun generatie." (DS 03.07.13)

Hendrik Verbrugge

ZIEKTEVERZUIM FEDERALE AMBTENAREN

Staatssecretaris voor Ambtenarenzaken Hendrik Bogaert gaf einde juni 11 cijfers vrij over de regionale verdeling van het ziekteverzuim bij federale ambtenaren in het jaar 2012.

Bij Waalse ambtenaren bedroeg het ziekteverzuim 7,7 %, bij Vlaamse ambtenaren 5,6 % en bij Brusselse 3,9 % (Belga, www.knack.be 29.06.13 en DS 01.07.13) (zie tabel)

Ziekteverzuim federale ambtenaren in 2012		
	%	Bij Vl = 100
Waalse	7,7	138
Vlaamse	5,6	100
Brusselse	3,9	70

Daaruit blijkt dat de Waalse federale ambtenaren in 2012 38 % meer ziekteverzuim lieten optekenen dan de Vlaamse en dat de Brusselse ambtenaren 30 % minder ziekteverzuim vertoonden dan hun Vlaamse collega's.

Eric Ponette

MEDEC

Ambachtelijke ziekenhuistechnologie uit Vlaanderen verovert de wereld.

Medec, de Vlaamse producent van anesthesietoestellen, heeft onlangs de Leeuw van de Export, die jaarlijks wordt uitgereikt door "Flanders investment and Trade" aan kleine bedrijven, gewonnen. Medec doet alles zelf: het ontwerp van de machines, de software, de assemblage, alles wordt in Aalst uitgevoerd. Een opmerkelijke keuze.

Medec startte in 1994 met drie man. Nu zijn zij vertegenwoordigd in 93 landen. Vooral in Azië en in Zuid-Amerika gaat het vlug en in Iran en Peru zijn zij marktleider. De voorbije vijf jaar groeide het bedrijf met 10 tot 20 procent per jaar, soms zelfs 50%.

Dit jaar zitten zij reeds aan 30% extra. "Een detail kan het verschil betekenen tussen leven en dood" zegt Mediceigenaar en gedelegeerd bestuurder Kristof Braem. Hij hecht dan ook veel belang aan onderzoek en ontwikkeling, vooral om de veiligheid constant te verbeteren. Ook aan diversificatie wordt gedacht en nieuwe ademhalings-toestellen voor de afdeling intensieve zorgen komen op de markt.

Kwaliteit en veiligheid staan voorop en dat maakt hun sterkte. Voorlopig houden zij zelf de controle in handen maar enkele multinationals hebben reeds toenadering gezocht.

Frank Goes

VLAAMS BEDRIJFSLEVEN WIL KONING ZONDER MACHT

Naar aanleiding van de troonswissel publiceerde De Tijd in de editie van 20/07/13 de resultaten van een exclusieve enquête – in samenwerking met het marktonderzoeksbureau iVOX - bij 400 Belgische ondernemers, kaderleden en zelfstandigen over de rol van de koning en de monarchie. Daaruit bleek andermaal dat er een grote breuklijn loopt tussen wat bedrijfsleiders in het noorden en in het zuiden van dit land denken over het koningshuis.

Drie op de vier Vlaamse bedrijfsleiders vinden dat Filip een uitgesproken protocollaire koning moet worden, zonder enige vorm van politieke of andere macht. In het zuiden is dat amper 23%. Vier op de tien Vlaamse

bedrijfsleiders is zelfs voorstander van de afschaffing van de monarchie en kiest resoluut voor de republiek.

63% vindt dat de koning geen enkele rol mag spelen bij de regeringsvorming, bij de Franstaligen is maar 7% die mening toegeedaan...!

Drie op de tien Nederlandstalige bedrijfsleiders zijn voorstander van het confederale model, in het zuiden des lands is dat amper 10%.

Alle hypothesen over zijn rol als "verzoener" ten spijt, blijkt uit deze cijfers dat de koning het Belgische bedrijfsleven eerder splijt dan verenigt.

Jan Van Meirhaeghe

WAARNEMING HUISARTSENWACHTDIENST 'S NACHTS DOOR SPOED

Is het hek van de dam? Toch een beetje. De huisartsenwachtendiensten, met de beste bedoelingen opgericht in het voordeel van de patiëntenzorg en de levenskwaliteit van de huisartsen, komen meer en meer onder druk te staan. Zowel de kostprijs van het geheel als de belasting doorheen het jaar voor de huisartsen en hun gezin zijn de grote knelpunten die men duidelijk heeft onderschat.

Dat de motivatie van de huisartsen om een wachtpost op te richten, en de organisatie ervan in het noorden, het midden en het zuiden van het land, grote verschillen vertonen verbaast niemand. Het feit dat vele wachtposten werden opgericht zonder veel samen-

spraak en overleg met de bestaande ziekenhuisspoeddiensten heeft toch wat kwaad bloed gezet, maar ook praktische afspraken erg moeilijk gemaakt. Er kwamen aan de oprichting te veel overhaast en kunst- en vliegwerk te pas en nu moeten wij op de blaren zitten.

De toenemende crisissituatie waarin de wachtposten komen heeft ook wel een goede kant. Het overleg tussen de huisartsenwachtposten en de spoeddiensten van de ziekenhuizen is nu meer dan noodzakelijk en de Vlaamse creativiteit en huisvlijt zorgen zeker voor een oplossing. Maar tegelijk wordt ook weer duidelijk dat de aanpak in het noorden en het zuiden grondig van elkaar verschilt. De drie gewesten van het land rond dit probleem samenbrengen, zoals de unitaristen voorstellen, en een uniforme oplossing zoeken, lijkt haast op teruggrijpen naar vooroorlogse toestanden.

Laten wij vooral in Vlaanderen samen kijken welke aanpassingen en oplossingen mogelijk zijn en laten we vooral Brussel en de Rand ook in deze beweging meenemen. Dat Waalse ziekenhuizen nu de lokale huisartsen en patiënten willen helpen is een goede zaak maar daar heeft Vlaanderen weinig mee te maken. Wachtlopen behoort bij ons inherent tot het vak en hier rond is innovatie, creativiteit en samenspraak nodig.

Chris Geens

De zesde staatshervorming werkt dit immobilisme nog in de hand. Bevoegdheden worden heel versnipperd overgedragen. De bevoegdheid voor de zorg werd overgedragen aan de regio's, maar enkel de bejaardenzorg, niet de thuisverpleging. Maar hoe kan men een bejaardenbeleid voeren, zonder bevoegd te zijn voor thuisverpleging?

Hendrik VUYE - DE STANDAARD - 16/08/13

In sommige domeinen gaat Vlaanderen daar al complexloos mee om en trekt het niet 10 maar 25 procent van de Brusselaars aan: in onderwijs, cultuur en economie. Het is onzin dat de Vlaamse politiek, in tegenstelling daarmee, maar voor 10 procent van de Brusselse bevolking aantrekkelijk kan zijn. Als de Vlaamse partijen en politici die stad ook complexloos benaderen, kunnen zij ook dat aandeel van 25 procent halen.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 17/08/13

In Duitsland en Frankrijk krijgt een werkloze gedurende 24 maanden steun. In Nederland gedurende 38 maanden. Alleen bij ons wordt er, ondanks een zekere degressiviteit, geen einde gesteld aan de werkloosheidssteun en kan je als werkloze genieten van een eeuwigdurend en comfortabel vangnet.

Christine MATTHEEWS, Voorzitter Neutraal Syndicaat voor Zelfstandigen - DE STANDAARD - 20/08/13

De overheden geven het slechte voorbeeld. Aan een deel van hun personeelsleden, de vast benoemden, geven de overheden het recht om op het einde van hun loopbaan meerdere jaren vals ziek te zijn. Het 'recht' op opnemen van ziektedagen, heet dat.

Guy TEGENBOS - DE STANDAARD - 20/08/13

ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

PROJECT AUGUST10: *Ontwikkeling van een opvolgingsprogramma voor vroeggeborenen in het district HUYE, Rwanda*

1. SITUERING

Na het bezoeken van het gezondheidscentrum Simbi en het districtziekenhuis Kabutare (in het zuiden van Rwanda) in 2005 besluiten Luk Cannoodt en Claudine Mukeshimana een project op te starten, genaamd IMPORE (Improving Maternal and Pediatric Outcome: the Rwandan Experience), met het oog op de reductie van de moeder- en kindsterfte in deze regio.

In Augustus 2006 gaat een eerste missie door in het kader van dit project. Tijdens deze missie stelden de verantwoordelijken van alle gezondheidscentra en het districtziekenhuis van Huye tien prioriteiten vast om deze reductie te realiseren. Deze prioriteiten betreffen ondermeer: bijscholing en medisch basis-materiaal in verband met Moeder- en Kindzorg, uitbreiding infrastructuur van de betrokken materniteiten en het uitbouwen van een neonatale eenheid in Kabutare.

2. HET KANTELJAAR 2010

In 2010 hadden meerdere gebeurtenissen plaats, die in verband staan met het project August10, een deelproject van IMPORE.

2.1. De geboorte van een neonatale eenheid in Kabutare

Alhoewel het al jaren gebruikelijk was om vroeg- en zwakgeborenen systematisch door te verwijzen naar het districtziekenhuis Kabutare, had het personeel geen specifieke kennis in neonatologie en geen aangepast medisch materiaal voor de neonatale zorg. De vroeggeborenen moesten op eigen kracht zien te overleven, met de hulp van een bureaulamp die wat extra warmte gaf.

Onder impuls van Em. Prof. Hugo Devlieger werden in augustus 2010 drie couveuses geschonken en werden plaatselijke zorgverstrekkers opgeleid in de neonatale zorg.

2.2. De geboorte van de KMC-zaal in Kabutare

Lux Development organiseert in 2010 een cursus Kangaroo Mother Care (KMC), in samenwerking met het Rwandese Ministerie van Gezondheid. De bedoeling is dat de moeders van premature baby's zelf warmte en comfort bieden in streken met een tekort aan neonatal medium care. Een van de artsen en twee verpleegkundigen van Kabutare volgen de opleiding en overtuigen de directie om een KMC-zaal met 5 bedden te starten in Kabutare.

Er is weinig twijfel dat beide initiatieven samen de levenskansen van de prematuren van het district Huye significant verhogen tijdens de eerste levensdagen. Maar meteen worden nieuwe vragen gesteld: Bringen de extra investeringen in neonatale zorg ook op? Wat gebeurt er met deze prematuren nadat zij het ziekenhuis verlaten?

2.3. De geboorte van Augustine Ide

In oktober 2010 werd het gezin van Dr. Louis Ide uitgebreid. De ouders vragen familie en vrienden geen geschenken te geven maar, zo gewenst, een storting te doen om onderzoek naar de toestand van de prematuur geboren in het district mogelijk te maken*. Voorwaarde is wel dat dit onderzoek wetenschappelijk verantwoord is.

2.4. De geboorte van een nieuwe universiteit

In 2010 start het bisdom Butare met een nieuwe universiteit: Catholic University of Rwanda. De Faculteit Public Health and Human Nutrition stelt in 2012 voor wetenschappelijk onderzoek te starten rond de thema's kindersterfte, ondervoeding, hygiene en leefmilieu. De opvolging van premature baby's in het district Huye wordt als eerste goedgekeurd.

3. DOELSTELLINGEN VAN HET PROJECT

Het project verricht onderzoek naar de gezondheidstoestand en levenskansen van de prematuren na ontslag uit de neonatale eenheid en de KMC-zaal van Kabutare. In totaal gaat het om ongeveer 200 kinderen tussen januari 2011 en december 2012. Uit de eerste resultaten blijkt alvast dat de gezondheidsinstellingen nauwelijks gegevens verzamelen over deze vroeggeborenen. Van een specifieke opvolging is geen sprake. Nochtans ervaren zij wellicht, zoals in het Westen, ook ontwikkelingsstoornissen die best vroegtijdig gedetecteerd worden.

4. STAND VAN ZAKEN

De data-base is gecreëerd. Literatuurstudie werd verricht naar de impact van KMC in ontwikkelingslanden en naar drempels om KMC uit te voeren, ook na het ontslag uit het ziekenhuis. De volgende stappen betreffen: het opsporen van de kinderen en het enquêteren van hun ouders, het klinisch onderzoeken van al deze kinderen, analyse van het bestaande systeem van medische registratie en het beoordelen van de mate waarin een systematisch opvolgingsprogramma kindersterfte en permanente schade bij deze groep van kinderen kan vermijden, publicatie van de resultaten.

Verwacht wordt dat de resultaten van dit onderzoek zullen bijdragen tot het verbeteren van de post-neonatale zorg van prematuren in Rwanda en andere ontwikkelingslanden.

Luk Cannoodt

E-post: luk.cannoodt@gmail.com

*Het project kan nog steeds financieel gesteund worden. Wie een fiscaal attest wenst, kan storten op het rekeningnummer BE84 4358 0341 0159 van vzw VIA Don BOSCO 1080 Brussel **met vermelding:** 5099 IMPORE – RWANDA –August10 Fiscaal Attest aub. Zonder fiscaal attest kan ook gestort worden op het rekeningnummer 230-0018265-49 van vzw Umubano-Bisa, Coxiestraat 19, 2800 Mechelen.

DE ARTSEN EN HUN (verloren) VRIJHEID

Vrijheid

Hoe vrij zijn de diverse partners momenteel binnen een Vlaamse, of beter, in een nog steeds hoofdzakelijk federale gezondheidszorg?

Over de “medische vrijheid” zijn in dit land en ook elders in de wereld al heel wat debatten en gevechten gevoerd. De grote artsenstaking in 1964 in België herinner ik mij nog goed want ik zat toen aan het einde van de humaniora en had net overwogen om de studies geneeskunde aan te vatten. In die periode ging de staking zowel over de therapeutische vrijheid van de arts, de vrije artskeuze van de patiënten en vooral over de vrijheid “tout court” van het individu tegenover de staat. Met vrijheid kon je toen en kun je ook nu wel degelijk alle kanten op.

De therapeutische en diagnostische vrijheid

Artsen, alumni van een universiteit, zijn bij uitstek academici die in hun beroeps carrière de drie grondlijnen van hun universitaire opleiding in de praktijk uittekenen. Wij hebben het hier dan over het deelnemen aan opleiding, onderzoek en de inzet bij maatschappelijke dienstverlening.

Opleiding geven stond reeds vermeld in de “Eed van Hippocrates” (400 v. Ch.) waar aan de arts gevraagd wordt om de geneeskunst aan zijn leerlingen door te geven.

Onderzoek uitvoeren behoort tot het dagelijks werk van elke arts maar dit mag niet enkel betrekking hebben op de patiënt en het lichamelijk onderzoek zelf. Het gaat om registratie, verslaglegging, maken van conclusies en de reflecties daarover delen met collegae.

Maatschappelijke dienstverlening is uiteraard een eigenheid van de meeste functies van de artsen, maar betekent ook dat zij met de verantwoordelijken van de gemeenschap in discussie gaan over de opgedane vaststellingen en de gewenste interventies.

Bij de uitoefening van hun beroep mag men aannemen dat de artsen, net zoals dat aan de universiteit de regel is, van hun academische vrijheid mogen gebruik maken. Dit wil zeggen dat men van deze universitair opgeleide artsen mag aannemen dat zij hun vak volledig beheersen, de nieuwe kennis bijhouden en zo met het juiste oordeel de beste beslissingen nemen wat betreft diagnose en de daaruit volgende behandeling van de patiënten.

Therapeutische en diagnostische vrijheid staan dus voor het maken van de juiste keuzes uitgaande van het gebruiken van alle noodzakelij-

ke verworven kennis en het beheersen van de middelen om de zorg aan individu en gemeenschap tot een goed einde te brengen.

De enge interpretatie van de aspecten van “medische vrijheid”, zoals die een halve eeuw geleden werd gegeven door de toenmalige syndicale leiders, is dus net als de millennia oude “Eed van Hippocrates” aan verandering toe.

De patiëntenvrijheid

Dit begrip werd ook tijdens de reeds aangehaalde artsenstaking ruim naar vorgebracht. Het was alsof elke patiënt voor een bepaalde arts, een huisarts of een collega uit de andere disciplines koos, en daar dan ook ten alle tijde beroep kon op doen. Een patiënt wist blijkbaar wat een bepaalde arts wel of niet kon en ging er ook van uit dat de door hem gekozen arts ook best wist wat bij nodig had. Dit verhaal klopte ongeveer vijftig jaar geleden toen er slechts één huisarts per dorp of meerdere dorpen was en het lokale ziekenhuis slechts tien specialisten telde, één per discipline, van inwendige ziekten over gynaecologie, pediatrie en zo verder om bij de chirurgen uit te komen die met drie waren.

Maar nu telt ditzelfde ziekenhuis ongeveer 100 artsen, zijn er ruim 30 huisartsen in de gemeente, is er een wachtdienst voor 100.000 inwoners en zijn er 8 ziekenhuizen binnen een straal van 15 km rond de kerktoren. Dit betekent dat de patiënten een ongelooflijke keuze in artsen hebben maar helemaal niet meer weten wie wat in de aanbieding heeft en nog minder wat zij nu zelf het best of meest nodig hebben. Bedenk ook dat de moderne huisartsenpraktijk 10 tot 12 uur per 24 uur bereikbaar is wat neerkomt op +/- 50 – 60 uren per week en dat de andere 108 uren van de volledige week van 168 uren er een wachtdienst functioneert.

De gemeenschap

De vrijheid heeft dus verschillende namen en diverse aspecten, maar vooral wordt de vrijheid bepaald, beperkt en geregeld door de gemeenschap. Dus vrijheid brengt ook plichten mee en regelgeving en controle en sancties. En wanneer een arts over plichten praat kan hij maar best terecht bij de “Code van Medische Plichtsleer”. Daarin staat onder hoofdstuk II “Algemene plichten van de arts”, Art 3 “....de arts waakt in alle omstandigheden over de gezondheid van de enkeling en van de gemeenschap”. De arts is dus niet enkel aan de slag met de individuele

patiënt, maar is ook aandacht aan de gemeenschap verschuldigd. Het volk bepaalt dus welke zorg het nodig heeft en hoe die aan de man komt. Artsen moeten dus hun handelen niet enkel afstemmen op wat zij geleerd hebben of op wat de nieuwe wetenschap vertelt, maar ook op wat een volk vragen kan. In hedendaagse termen betekent dit dat gezondheidszorg wel degelijk een prijs heeft en dat hierbij regels moeten gevolgd worden.

Richtlijnen

En inderdaad, de grenzen van de vrijheid van artsen en patiënten werden afgebakend. In Berlijn, rond de tijd dat de muur daar viel, werd op het SIMG congres de eerste “Nederlandse Standaard van de huisartsgeneeskunde” voorgesteld die handelde over de enkeldistorsie. “De consensustekst” werd geboren en calvinistisch als de Hollanders zijn, waren zij heel streng in de regels over de noodzaak van bepaalde onderzoeken en de gewenste behandeling van een verstuite enkel door de huisarts. Het duurde wel wat eer Vlaanderen daarin meeding en in het zuiden van dit land hangt men nog steeds liever de Latijnse wijze van medisch handelen aan, waar medische vrijheid het nog steeds ruim haalt van de koele Hollandse zekerheid en zuinigheid.

Zo is de EBM geboren en bepaalt zij nu gelukkig maar in ruime mate ons medisch handelen. De maatschappij wenst een wetenschappelijk verantwoorde gezondheidszorg aan een redelijke prijs en ontwikkelt hiervoor een werkbaar systeem. Het grote voordeel hierbij voor de arts is dat er regels zijn die men kan volgen en waar men ook op verantwoorde wijze kan van afwijken. Registratie, verslaglegging en kennis van richtlijnen zijn hierbij belangrijk. De kwaliteitsborging van de artspraktijk heeft nog nood aan een vertaalslag voor de patiënten. Morgen komt de dag dat de zorgvrager de kwaliteit van het werk van de zorgverstreker op het net kan aflezen.

De zorg voor de gemeenschap

Elke arts academicus is ook lid van de Orde van Geneesheren en moet zich dus volgens de code ook ten dienste stellen van de gemeenschap. De artspraktijk moet dus goed aansluiten bij

de noden en de wensen van de gemeenschap. Een arts kan dus niet meer als individu enkel met de individuele patiënten begaan zijn. Richtlijnen en EBM bepalen de kwaliteit van het medisch handelen. Evaluatie, registratie en controlesystemen komen eraan.

Maar hoe staat het met de vrijheid van vestiging? Gaat de gemeenschap in de toekomst ook bepalen waar en onder welke conditie artsen aan de slag kunnen, zowel in de individuele praktijk als in de ziekenhuizen? Waarschijnlijk wel. Wij artsen verdienen onze boterham bij de gratie van de terugbetaling en daar gaat in de toekomst een kwaliteitseis tegenover staan net als een aansporing tot concrete invulling van bestaande noden.

De vrijheid van de gemeenschap

Een gemeenschap bepaalt in de toekomst welke gezondheidszorg zij wenst en voor welke prijs. Voor patiënten en voor artsen blijft er zeker voldoende vrijheid, maar die is aan regels gebonden.

De kwaliteit van de zorg wordt steeds belangrijker maar ook de aansturing van de zorgvragers verdient bijzondere aandacht. De artsen genieten grote vrijheid binnen het onderbouwde zorgaanbod, dat op gelijkmatige en vlot bereikbare wijze wordt aangeboden.

Heel dit verhaal wordt slechts mogelijk wanneer de gezondheidszorg vanuit de eigen gemeenschap direct wordt aangestuurd. De globale algemene regelgeving wordt best door Europa bepaald. Maar de praktische uitvoering, toepassing en controle van regels hoort toe aan de lokale gemeenschap en dit willen de diverse regio's in Europa graag zelf ieder voor zich uitwerken. Interregionaal overleg kan binnen Europa aan de diverse gemeenschappen de kans geven om uit diverse modellen het best werkbaar systeem te halen. Of, hoe de gemeenschappen onder elkaar uitmaken hoe de aangestuurde vrijheid van zorgverstrekkers en zorgvragers leiden tot een kwaliteitsvolle gezondheidszorg.

Chris Geens

VGv-MEDEDELINGEN

ALGEMENE LEDENVERGADERING 22 FEBRUARI 2014

DE ROL VAN DE MUTUALITEITEN IN HET DIGITALE TIJDPERK WANNEER DE GEZONDHEIDSZORG TOEGEWENZEN IS AAN DE GEMEENSCHAPPEN

Programma (onder voorbehoud).

Voormiddag: debat over de mutualiteiten.

- Plaats: Hof Van Liere, Prinsstraat, Universiteit Antwerpen
- Ontvangst: 09.30 u
- Sprekers: 10.00 u tot 11.30 u.
- Debat: tot 13.00 u
- Voorzitters: Dr. L. Van Ermen en Dr. C. Geens.
- Accreditering rubriek 6.

Namiddag: cultureel programma en ledenvergadering.

- 14.00 u: geleid bezoek aan het Rockoxhuis, Keizerstraat 12. Reconstructie van de weelde van de verdwenen stadspaleizen uit het 17de eeuwse Antwerpen. De patriciërswoning van burgemeester en mecenas Nicolaas Rockox is omgetoerd tot een luxueus kunstenkabinet met meer dan 100 topstukken van oude meesters uit de collectie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten met werken van Memling, van Eyck, Van Dyck, van der Weyden, Fouquet en Rubens.
- 15.30 u: Geleid bezoek door de heer J.P. De Bruyn, eigenaar van de Keizerskapel. Na een brand is onlangs de restauratie van deze bijzondere parel op een schitterende wijze voltooid.
- 16.30 u: Algemene Vergadering in de crypte van de kapel.
- 18.00 u: Receptie en diner in het Hof Van Liere, een restaurant met een uitstekende reputatie.

Jan Dockx

BRIEF VGv AAN VLAAMSE EUROPARLEMENTSLEDEN (28.09.13)

Aan de Vlaamse Europarlementsleden

Antwerpen, 28 september 2013

Betreft: Geplande aanpassing van de Europese richtlijn inzake de erkenning van beroepskwalificaties van Europese burgers die in een andere lidstaat hun beroep, met implicaties voor de volksgezondheid, willen uitoefenen

Geacht Europarlementslid,

Zeer recent vernamen wij dat op 8 oktober a.s. over bovenvermeld dossier een plenaire stemming in Straatsburg op de agenda staat.

In het Amendement 130 (Voorstel voor een richtlijn, Artikel 1 – punt 38, Richtlijn 2005/36/EG, Artikel 53 – lid 2) over de talenkennis van bedoelde personen (zie p. 78 en 79 in de bijlage) lezen we:

“De taalproef beperkt zich tot de kennis van één officiële taal van de plek waar de aanvrager zich wenst te vestigen of zijn diensten wil aanbieden ...”

Indien met het woord “de plek”, toegepast op de Belgische situatie, “het land” bedoeld wordt, volstaat de kennis van het Nederlands, het Frans of het Duits om, als arts of beoefenaar van een ander gezondheidszorgberoep, dit beroep over het ganse Belgische grondgebied te kunnen uitoefenen. Dit zou voor ons onaanvaardbaar zijn.

Indien met het woord “de plek” een “taalgebied” bedoeld wordt, rijst er eveneens een probleem. Zoals u weet is België ingedeeld in volgende taalgebieden: het Nederlandse taalgebied, het Franse taalgebied, het tweetalig gebied Brussel hoofdstad en het Duitse taalgebied.

Wanneer een arts of een andere gezondheidswerker zich in Brussel komt vestigen, zou het in vermelde interpretatie volstaan om enkel het Frans of enkel het Nederlands machtig te zijn.

Wij moeten u wellicht niet overtuigen van het recht van elke patiënt om in zijn taalgebied te worden behandeld in de taal van zijn taalgebied (in het Nederlandse, Franse of Duitse taalgebied) en zowel in het Nederlands als in het Frans in het tweetalig gebied Brussel hoofdstad.

Daarom vragen wij u met aandrang om ervoor te zorgen dat voorliggend amendement aangepast wordt in overeenstemming met de patiëntenrechten in de Belgische situatie.

Met de meeste hoogachting,

Namens het Vlaams Geneeskundigenverbond (VGv),

Dr. Jan Dockx, voorzitter

cc de voorzitters van de Vlaamse politieke partijen
cc de minister-president van de Vlaamse regering

Jaarlijkse Statutaire Algemene Ledenvergadering VGV
op 23 februari 2013 te Antwerpen in HeadqARTers Katoennatie

Verslag: **Bart Garmyn**, secretaris en **Geert Debruyne**, penningmeester

1. Verslag statutaire algemene ledenvergadering van 10 maart 2012 te Antwerpen, Sint Pauluskerk

Er zijn geen opmerkingen en het verslag wordt goedgekeurd. Dit verslag werd gepubliceerd in Periodiek oktober 2012.

2. Jaarverslag 2012

In memoriam :

- ° VGV-lid Prof. Dr. Gaston Verdonk, lid Raad voor Advies.
- ° VGV-lid Prof. Dr. Raymond Van den Bergh

2.A Ledenwerving

In 2012 bleef het ledenaantal ongeveer status-quo: we blijven rond de 400 leden. De Raad van Bestuur blijft inspanningen leveren voor behoud van bestaande leden en het werven van nieuwe geïnteresseerden.

2.B VGV Cultuur :

28/04/2012 : Daguitstap Tongeren met Sagalassos tentoonstelling
22/09/2012 : Bezoek met stadsgids + Palais des Beaux Arts
23/09/2012 : Bezoek Kassel met Vlaams museum & Roubaix "la piscine"
24/11/2012 : Brussel MSK : Jordaens en de klassieken
23/02/2013 : De Huts-tentoonstelling
Een uitgebreide verslaggeving van deze activiteiten werd gepubliceerd in Periodiek.

Plannen voor 2013 :

- ° Herdenking van WO I : bezoek aan de Westhoek (weekend voorzien mei 2013)
  - ° 500ste verjaardag van de geboortedag van Andreas Vesalius. (31 december 1514)
- Het VGV zal als coördinator een vooraanstaande rol spelen in de opgerichte vzw "Vesalius 2014". Voorzitter is Prof. Robrecht Van Hee, Prof. Paul Broos is ondervoorzitter. Rol van VGV is het huisvesten van de maatschappelijke zetel en het bieden van logistieke steun. Chris Geens is voorzitter van de Leuvense club.

2.C Symposia

Het symposium over contingentering in de Koninklijke Academie Geneeskunde te Brussel op 13 oktober 2012 was een groot succes. De referaten en het debat waren van hoog niveau. Er was ook een grote publieke belangstelling.

Een speciaal nummer van Periodiek geeft het volledige verslag van het symposium. Dit nummer wordt opvallend vaak geconsulteerd op de webstek van VGV.

Binnen Raad van Bestuur wordt een werkgroep opgericht voor organisatie van een volgend symposium in 2014.

Twee onderwerpen krijgen bijzondere interesse :

- ° Naar een nieuwe rol voor ziekenfondsen als zorgverzekeraars?
- ° De internering: hoe komen tot een menswaardige aanpak met daadwerkelijke behandeling van geïnterneerde personen?

2.D Periodiek

Omwille van besparingen wordt het aantal gedrukte pagina's ingeperkt.

Hierdoor ontstaat wellicht een situatie waarbij er meer kopie beschikbaar zal zijn dan plaats . De redactie zal dus een keuze moeten maken welke bijdragen gepubliceerd worden op papier en welke bijdragen verwezen worden naar elektronische publicatie op de webstek.

Tegelijk onderzoekt de redactie de mogelijkheid om het tijdschrift een meer hedendaags uitzicht te geven door kleurendruk in te voeren. Ook dit moet natuurlijk passen in de budgettaire mogelijkheden.

2.E Politiek lobbywerk

VGV en Periodiek hadden in 2012 aandacht voor volgende thema's :

• Grendel is een monster in beowulf (Jean-Pierre Rondas) • Huisartsenwachtpost naast spoed of niet (Jan Dockx) • Relativeringstechnieken geldstromen in Vlaanderen (Eric Ponette) • Preventie en kansarme groepen (Yvo Nuyens) • Armoede in Vlaanderen (Jan Dockx) • Volk wordt natie (Hendrik Verbrugge)	• Invloed aanbod artsen op consumptie (Bart Garmyn) • Hoe de grendels breken (Brecht Arnaert) • Van het interneringsfront veel nieuws (Jan Dockx) • Pleidooi primaire preventie bij kansarme groepen (Piet Jongbloet) • Leerstoel Richard Celis • Samenwerking met Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen (OVV)

2.F Leden in de kijker

Drie bestuursleden van VGV publiceerden dit jaar een boek :

- ° Dr. Frank Goes "The Eye in History"
- ° Dr. Louis Ide "Lof der gezondheid"
- ° Dr. Hendrik Verbrugge "De Laatste Senator"

3. Financieel verslag 2012 en begroting 2013

Het financieel jaarverslag 2012 werd voorgesteld, goedgekeurd en de Raad van Bestuur ontving een ondertekende kwijting. De vergadering keurde het voorstel van een ongewijzigde ledenbijdrage voor 2014 goed.

In 2012 bedroeg het totaal aan inkomsten bijna € 58.600. Het deel afkomstig van de ledenbijdragen belooft € 16.000. Eenmalig werd door de overname van het financieel beheer van de VVMV € 5.880 extra verworven. De uitgaven in

2012 bedroegen slechts € 50.400, zodat dit jaar uitzonderlijk een relatief belangrijke winst werd gerealiseerd. De saneringen aangekondigd in het jaarverslag van 2011 (beperking van het aantal pagina's van 'Periodiek' en vermindering van personeelswerkuren) werpen dus vruchten af. Het totaal in liquiditeiten bedroeg eind 2012 € 22.222.

De begroting voor 2013 lijkt evenwel eerder ongunstig daar een verschil tussen inkomsten (€ 43.500) en uitgaven (€ 45.000) van zo'n € 1.500 wordt verwacht. Dat heeft tot gevolg dat extra sponsoring voor 'Periodiek' meer dan welkom is. Vooral daar de uitdrukkelijke vraag naar vierkleurendruk van het tijdschrift in 2013 door de Redactieraad moet worden gerealiseerd. De zoektocht naar extra adverteerders voor het tijdschrift en de webstek blijft dus onverminderd actueel.

4. Verkiezing Raad Van Bestuur

Eén van de leden van de Raad van Bestuur, Prof. Dr. Albert Baert, heeft kenbaar gemaakt zich niet langer kandidaat te stellen voor een nieuw mandaat.

De Raad van Bestuur wil Prof. Baert van harte danken voor zijn jarenlange trouwe inzet voor de vereniging. Prof. Baert blijft overigens nog wel actief in de redactieraad van Periodiek.

Volgende kandidaturen werden tijdig ingediend:

- Kandidaat Voorzitter 1 kandidaat:
  - Jan Dockx (voorzitter + cultuur)
- Kandidaat Bestuursleden
  - Robrecht Vermeulen (ondervoorzitter)
  - Bart Garmyn (secretaris)
  - Geert Debruyne (penningmeester)
  - Eric Ponette (hoofdredacteur)
  - Hendrik Verbrugge
  - Louis Ide,
  - Piet Jongbloet,
  - Lieve Van Ermen
  - Dirk Van de Voorde
  - Jan Van Meirhaeghe
  - Frank Goes
  - Dirk Brutsaert
  - Chris Geens

Aangezien het aantal kandidaten niet groter is dan het aantal mandaten die statutair kunnen worden toegekend, wordt er gevraagd aan de leden van de algemene vergadering of er één van de leden een geheime stemming wenst over de verschillende kandidaturen. De voltallige algemene vergadering gaat akkoord om de nieuwe voorzitter en de nieuwe bestuursleden met handenklap te verkiezen voor een nieuw mandaat.

5. Rondvraag

Geen bijzonderheden

OVV-MEDEDELINGEN

PERSBERICHT 27 SEPTEMBER 2013 LAAT VLAANDEREN DE BRUSSELSE VLAMINGEN LOS?

De voorbije dagen keurden CD&V, SP.a, Open VLD en Groen de overdracht van de kinderbijlagen en een klein deel van de gezondheidszorg aan de GGC (Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie) goed. Dat is schadelijk voor Vlaanderen en maakt elke solidariteit tussen Vlamingen in en buiten Brussel onmogelijk. Het was logischer en werkzamer geweest deze bevoegdheid aan VGC en Cocof over te dragen.

In de GGC genieten de Vlamingen inspraak, maar ze zijn er zwaar in de minderheid. In theorie zou de GGC collegiaal moeten beslissen, dus met instemming van de Vlaamse minister in de Brusselse regering. Maar dat vetorecht blijkt volledig uitgehold. De Brussels-Vlaamse politici leggen zich uiteindelijk steeds neer bij de beslissingen van de Franstalige meerderheid.

De 'institutionele meerderheid' (met CD&V, Open VLD, SP.a en Groen) besliste dat 100% van de kinderbijlagen en 77,8% van de overgehevelde delen van de gezondheidszorg naar de GGC gaat.

Daardoor laat Vlaanderen Brussel en de Brusselse Vlamingen los. Wallonië laat Brussel echter niet los. Integendeel. De vier Franstalige partijvoorzitters beslisten dat de basisprincipes voor het uitoefenen van die nieuwe bevoegdheden geregeld zullen worden door een Brussels/Waals decreet. Ze willen geen verschil zien in uitkeringen of werking tussen Brussel en Wallonië. Zo worden de Brusselse Vlamingen voor al deze bevoegdheden ingelijfd door 'Wallo-Brux'. De Vlaamse ministers in de gewestregering werden bij die beslissing buitengesloten. De Vlamingen worden in de GGC dus politiek geweerd, maar ze zullen financieel wel veel meer moeten bijdragen.

Slaapt de leiding van CD&V, SP.a, Open VLD en Groen?

Toen het Vlinderakkoord bekend geraakte protesteerden Vlaamse verenigingen en het OVV tegen het toewijzen van quasi alle nieuwe gemeenschapsbevoegdheden aan de GGC. Dat maakt directe solidariteit tussen alle Vlamingen immers onmogelijk. Dat komt neer op het doorknippen van de band van de Brusselse Vlamingen met de rest van Vlaanderen. CD&V, OpenVLD, SP.a en Groen wezen die kritiek af, als zou het maar om een detail zonder praktische gevolgen gaan.

De partijen in de federale regering en Groen keurden die wetten goed. Deze zijn vergrendeld met speciale meerderheden op federaal vlak. Deze hervorming is een grote stap in het verzwakken – en later mogelijk uitschakelen – van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel.

Het enig resterende bruikbare Vlaamse verzet is een massale stem van de Vlamingen op partijen die deze discriminatie van de Brusselse Vlamingen niet aanvaarden.

Namens het Dagelijks Bestuur van het OVV

Robrecht Vermeulen, voorzitter

Overlegcentrum van Vlaamse Verenigingen – Passendalestraat 1A – 2600 Berchem
Telefoon: 03 320 06 31 ■ Fax: 03 366 60 45 ■ E-post: secretariaat@ovv.be
Bezoek onze webstek: www.ovv.be

BINNENLAND:

Bruegelland (tot 27.03.14) - Stedelijk Museum Wuyts-Van Campen en baron Caroly, F. Van Cauwenberghstraat 14, Lier.

Een honderdtal werken uit het KMSKA tonen hoe boeren en buitenlui in het landelijk Vlaanderen bij Pieter Bruegel de Oude eeuwenlang bron van inspiratie zijn geweest voor latere kunstenaars

www.lier.be www.bruegelland.be

Rik Wouters en Co. Hoogtepunten (tot 31.12.14) - Stedelijk Museum Schepenhuis, Steenweg 1, Mechelen. De collectie van het KMSKA en de Stedelijke Musea van Mechelen.

Ondanks zijn korte artistieke loopbaan liet Rik Wouters een fantastisch oeuvre na. De tentoonstelling omvat 26 schilderijen, 66 virtueuze aquarellen, tekeningen en 19 beelden. Wellicht de meest representatieve verzameling ter wereld van Rik Wouters. De tentoonstelling wordt jaarlijks aangevuld met een tijdelijke presentatie.

www.mechelenbe/stedelijkemusea www.rikwouters.be
uit@mechelen.be

Het Lam Gods, meesterwerk van de gebroeders Van Eyck (tot 31.12.17).- Museum voor Schone Kunsten, Citadelpark, Gent. Caermersklooster-Provinciaal Cultuurcentrum, Vrouwebroerstraat (Patershol) 6, Gent

Gedurende de volgende vijf jaren kan het publiek de restauratie stap voor stap volgen met een permanente tentoonstelling in de Eerste Wandelgang en de Houten Trapruimte en in de Tweede Wandelgang, een wisselende tentoonstelling.

www.caermersklooster.be

Moderne kunst uit het interbellum (tot 01.01.17) - FeliXart Museum, Kuikenstraat 6, Drogenbos.

Expositie over de bruisende kunstwereld tijdens het interbellum van de abstractie tot het expressionisme. Eveneens expositie over Felix De Boeck en de hedendaagse avant-garde kunst (tot 25.10) met een representatief overzicht van schilderijen en tekeningen van zijn fauvistische periode over zijn mystiek geladen werken, zijn experimenten met fluoverf tot abstracte syntheseswerken.

www.felixart.org

Het Gulden Cabinet: Koninklijk Museum bij Rockox te gast (tot 31.01.2016).-Museum Rockoxhuis, Keizerstraat 12, Antwerpen. Reconstructie van de weelde van de verdwenen stadspaleizen uit het 17de eeuwse Antwerpen.

De patriciërswooning van burgemeester en mecenas Nicolaas Rockox is omgetoverd tot een luxueus kunstkabinet met meer dan 100 topstukken van oude meesters uit de collectie Van het Koninklijk Museum zoals Memling, van Eyck, Van Dyck, van der Weyden, Fouquet en Rubens. De opstelling wordt aangevuld met 15 vriendenboekjes of Alba Amicorum uit de 16de en 17de eeuw, met dat van Rockox zelf. Verschillende zijn prachtig verlucht. (tot 15.12.13).

Op 22 februari zal ter gelegenheid van de Algemene Vergadering een geleid bezoek aan dit museum en de Keizerskapel plaatsvinden met nadien de vergadering in de crypte. Daarna het diner in het Hof Van Liere.

www.rockoxhuis.be

publiekswerking@kmska.be

www.hetgulden kabinet.be

Happy Birthday Dear Academie (tot 26.01.14) - Museum aan de Stroom (MAS), Hanzestedenplaats 1, Antwerpen.

Walter Van Beirendonck, modeontwerper, en Paul Huvenne, museumdirecteur, maken een opvallende tentoonstelling voor de 350ste verjaardag van de Academie voor Schone Kunsten, de vierde oudste kunstschool ter wereld en oudste van de lage landen. De tentoonstelling tracht te antwoorden op vragen als: Is kunst een ambacht of een wetenschap? Moet kunst mooi zijn? Word je als kunstenaar geboren of kan je kunst leren?

visit@stad.antwerpen.be www.mas.be

De Modernen. Duo's (tot 20.04.14) - Koningin Fabiola-zaal, Jezusstraat 28, Antwerpen.

De provincie Antwerpen heeft een rijke collectie 19de – 20ste eeuwse kunst die meestal voor het grote publiek verborgen blijft. De mooiste stukken uit deze collectie gaan in dialoog met schilderijen, tekeningen en prenten uit de verzameling van het KMSKA.

publiekswerking@kmska.be www.kmska.be

Heropening van atelierflat van Jozef Peeters (vanaf 12.09.13) - De Gerlachekaai 8, Antwerpen.

Jozef Peeters wordt beschouwd als een van de eerste Belgische abstracte kunstenaars. Hij ontwierp en beschilderde zijn eigen meubilair en gaf iedere kamer een eigen kleurencombinatie met geometrische kleurvlakken.

publiekswerking@kmska.be

Reünie. Van Quinten Metsijs tot Peter Paul Rubens (tot 31.12.17) - Meesterwerken uit het Koninklijk Museum terug in de kathedraal. - Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, Handschoenmarkt, Antwerpen.

Acht van de mooiste altaarstukken uit de museumcollectie schitteren opnieuw op hun oorspronkelijke locatie, naast acht altaarstukken uit de vaste collectie van de kathedraal.

publiekswerking@kmska.be www.dekathedraal.be

Zeezieke (tot 17.11) - Navigo, Koksijde.

Een expo over zeeziekte met de voorstelling van het allereerste boek over dit onderwerp.

www.navigomuseum.be

Red Star Line Museum (opening 28.09) - Montevideostraat 4, Antwerpen

Voor miljoenen mensen uit heel Europa waren de loodsen van de Red Star Line de start van een nieuw bestaan in de VS en Canada: de Nieuwe Wereld. Tussen 1873 en 1934 vertrokken meer dan twee miljoen landverhuizers van hieruit. In de loodsen was het lang en hoopvol afwachten: enkel wie goedgekeurd werd mocht vertrekken.

redstarline@stad.antwerpen.be

Henry Van de Velde – Passie, functie en schoonheid (tot 12.01.14) - Jubelparkmuseum, Jubelpark 10, Brussel.

Van de Velde werd opgeleid als kunstschilder, maar ontwikkelde zich tot architect, interieurarchitect, designer, pedagoog en kunstadviseur. Hij liet een indrukwekkend oeuvre na en bouwde een internationale carrière uit met tal van realisaties in België, Duitsland, Frankrijk en Nederland.

www.kmgk-mrah.be

Victor Vasarely-Hommage (tot 19.01.14) - Museum voor Schone Kunsten van Elsene, Jean Van Volsemstraat 71, Elsene.

Vasarely is het boegbeeld van de kinetische kunst en drukte met zijn geometrische abstracte werken een stempel op de kunst van de 20ste eeuw.

www.museedixelles.be

Europalia. India belichaamd (tot 05.01.14) - PSK, Ravensteinstraat 23, Koningsstraat 10, Brussel.

Bijzondere tentoonstelling bestaande uit 200 objecten over een periode van het 3de millennium vóór Chr. tot vandaag over de Indische cultuur en haar tijdloze schoonheid. Acht hoofdstukken ontsluiten het goddelijke en menselijke lichaam. Met topstukken uit alle uithoeken van India krijgt de bezoeker een boeiende introductie tot de Indische cultuur.

www.bozar.be www.europalia.eu

De erfenis van Rogier van der Weyden. De schilderkunst in Brussel, 1450-1520 (tot 25.01.14) - De Koninklijke musea voor Schone Kunsten, Regentschapstraat 3, Brussel. Tentoonstelling gewijd aan de schilderkunst te Brussel in de periode tussen de dood van Rogier van der Weyden en de opkomst van een nieuwe geest in de kunst met Orley.

Bezocht met VGV.

www.fine-arts-museum.be

Het sterrenalfabet van E.L.T. Mesens (1903 – 1971) – Dada en surrealisme in Brussel, Parijs en Londen. (tot 17.11) - MuZEE, Romestraat 11, Oostende.

Een origineel portret van een duizendpoot: surrealist, schilder, uitgever, musicus, fotograaf, kunsthandelaar en verzamelaar. Maar bovenal speelde hij een belangrijke rol in de ontwikkeling van het surrealisme in België.

www.muzee.be

Hugo Claus. Omdat ik geen beeld ben. (tot 05.01.14) - Muzee, Romestraat 11, Oostende.

Hugo Claus, de ongeëvenaarde literaire kunstenaar, is levenslang ook een hartstochtelijk schilder en tekenaar geweest.

www.muzee.be

Jean Robie (tot 03.01.14) - Charlier Museum, Kunstlaan 16, Sint-Joost-ten-Node

Brusselse schilder (1821-1910) bekend om zijn stillevens. Het accent ligt op zijn oriëntalistisch oeuvre in Indië.

www.charliermuseum.be

België 1914 – 1945. Levensverhalen van getuigen in het oog van de storm. (tot 15.12.13) - Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, Jubelpark 3, Brussel.

De tentoonstelling overloopt de grote gebeurtenissen van deze bewogen periode en koppelt die aan getuigenissen van gedeporteerden.

www.klm-mra.be

Academia Intra Muros (tot 02.03.14)

Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen, Mutsaardstraat 31

Tentoonstellingen die kaderen in de viering van 350 jaar.

www.happybirthdaydearacademie.be

Lonely at the top – M HKADEMIE (tot 31.12.13) - Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, Leuvenstraat 32.

Expo naar aanleiding van de 350ste verjaardag van de Koninklijke Academie.

www.muhka.be

Kerry James Marshall –Painting and other stuff (tot 02.02.14) - Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen, Leuvenstraat 32

De grootste tentoonstelling van Marschalls werk ooit.

www.muhka.be

Happy Birthday Dear Academie (tot 16.02.14) - Modemuseum Provincie Antwerpen, Nationalestraat 28

Verschillende aspecten van de Antwerpse Modeafdeling doorheen haar eerste 50 jaar belicht.

www.momu.be

Over komen en gaan (tot 05.01.14) - Museum Plantin Moretus/Prentenkabinet, Vrijdagmarkt 22, Antwerpen.

Expo over migratie naar aanleiding van de opening van het Red Star Line Museum.

www.museumplantinmoretus.be

Sculptuur na 1945 – De keuze van de conservatoren. (tot 09.03.14) - Museum voor Moderne Kunst, Koningsplein (ingang Regentschapstraat 3), Brussel.

Expo van werken uit de verzameling moderne sculptuur van 1945 tot vandaag.

www.fine-arts-museum.be

Van Broodhal tot Museum van de Stad – Acht eeuwen Brusselse geschiedenis (tot 20.04.14)

Museum van de Stad Brussel, Grote Markt, Brussel.

Archiefstukken, gravures, beeldhouwwerken en fotomateriaal schetsen de lotgevallen van de Broodhal.

www.brucity.be

Martin Scorsese (tot 26.01.14) - Caermersklooster – Provinciaal Cultuurcentrum, Vrouwebroersstraat (Patershol) 6, Gent.

Overzichtstentoonstelling over het werk van deze Amerikaanse regisseur.

www.caermersklooster.be

Lang leve de TV (tot 27.04.14) - Kunsthal Sint-Pietersabdij, Sint-Pietersplein 9, Gent

Een selectie van legendarisch geworden televisieprogramma's.

www.sintpietersabdijgent.be

Oorlog en trauma (tot 29.06.14) - Museum Dr. Guislain, Jozef Guislainstraat 43, Gent.

Van shellshock tot posttraumatisch stressyndroom, van een strikt militaire context tot aandacht voor de diepe trauma's in het leven van alledag van 1914 tot nu.

www.museumdrguislain.be

KMSKA te gast (tot 01.07.17) - Museum voor Schone Kunsten Gent, Citadelpark, Gent.

Zestien topwerken uit de vaste collectie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen.

www.mskgent.be

100 jaar Vooruit (tot 01.12.13) - STAM – Stadsmuseum Gent, Godshuizenlaan 2, Gent.

Historische tentoonstelling over het Vooruitgebouw, de betekenis ervan voor Gent en de vele activiteiten, die er de voorbije eeuw hebben plaatsgevonden.

www.stamgent.be

Lichamen (tot 31.01.14). - M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28, Leuven.

Een selectie 19de eeuwse sculptuur uit de M-collectie.

www.mleuven.be

Michiel Coxie-De Vlaamse Rafaël (tot 23.02.14) - M-Museum Leuven, Leopold Vanderkelenstraat 28 Hulde aan de Vlaamse Rafaël met een overzicht van zijn veelzijdig oeuvre.

www.mleuven.be

Oorlog en trauma – Medische zorg in de Eerste Wereldoorlog (tot 30.06.14) - In Flanders Field Museum, Lakenhallen, Grote Markt 34, Ieper.

De organisatie van de algemene medische zorg aan het front tijdens WO I.

www.inflandersfields.be

BUITENLAND:

Amsterdam

- Van Gogh Museum: Van Gogh aan het werk (tot 12.01.14) www.vangoghmuseum.nl

- Hermitage: Gauguin, Bonnard, Denis. Een Russische liefde voor Franse kunst (tot 28.02.14). www.hermitage.nl

Venetië

- Arsenale: Biennale (tot 20.11) www.labiennale.org

Berlijn

- Deutsches Historisches Museum, Zerstörte Vielfalt (tot 10.11) www.dhm.de

Amstelveen

- Cobra Museum voor Moderne kunst: cobra en Pleinair – een zomer vol cobra (tot 01.09.14) www.amsterdamsuitburo.nl

Rotterdam

- Museum Boijmans van Beuningen: Kokoschka (tot 19.01.14) en Surrealisme à la Dali (tot 02.02.14). www.boijmans.nl

Jan Dockx

Andy Warhol – Life, Death and Beauty (tot 19.01.14) -

BAM-Musée des Beaux-Arts Mons, Rue Neuve 8, Bergen.

Een honderdtal belangrijke werken, de meesten op groot formaat, die nog maar zelden in Europa te zien waren.

www.bam.mons.be

Voorkomen is beter dan genezen. Bondig verhaal van preventie en ziektebestrijding (tot 30.11.13)

Notre Dame à la Rose, Place Alix du Rosoit, Lessen.

Ons huidig leefcomfort is veel verschuldigd aan de spanningen van microbiologen, artsen en hospitaaldirecteurs in de 19de en 20ste eeuw.

www.notredamelarose.com

Parijs

- Petit Palais : Jacques Jordaens (tot 19.01.14) www.petitpalais.paris.fr

- Grand Palais : Georges Bracque (tot 06.01.14) www.grandpalais.fr

- Musée d'Art Moderne de la ville de Paris : Decorum – Tapis et de tapisseries d'artistes (tot 09.02.14) www.mam.paris.fr/en/exhibitions.

- Institut Néerlandais : Hieronymus Cock – De renaissance in prent (tot 15.12.13) www.institutneerlandais.com

Londen

- Royal Academy : Australia (tot 08.12.13) www.royalacademy.org.uk

Basel

Kunstmuseum: Piet Mondriaan – Barnett Newman – Dan Flavin (tot 19.01.13) www.kunstmuseumbasel.ch

EEN STANDBEELD VOOR WILLEM I TE GENT

In het laatste nummer is een jammerlijke fout geslopen in het banknummer voor steun voor het standbeeld voor Willem I: de laatste vier cijfers zijn 1797 i.p.v vijf cijfers.

CORRECTIE: het juiste nummer voor steun van dit burgerinitiatief op rekening BE54 9730 2990 1797 van Comité 1815-2015 te Gent

Piet Hein Jongbloet

VLAAMSE OPERA EN BALLEET ONDER NIEUWE VOORZITTER

De algemene vergadering van de Vlaamse Opera en het Koninklijk Ballet Vlaanderen hebben Pol Bamelis benoemd tot nieuwe voorzitter van hun Raad van Bestuur. Officieel ging dit mandaat in op 1 september. Eerder al waren beide raden van bestuur samengevoegd. Daar beide huizen - opera naast ballet - vanaf 1 januari 2014 één instelling moeten vormen - meteen de grootste culturele instelling van Vlaanderen - volgt hij respectievelijk Paul Cools en Leona Detiège op.

De nieuwe voorzitter komt uit de internationale bedrijfs-wereld. Hij zetelde o.m. in het hoogste 'executieve college' van de Duitse multinational Bayer, waar hij verantwoordelijk was voor de wereldwijde research en ontwikkeling. Hij

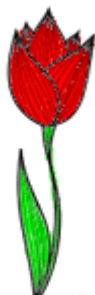
maakte ook deel uit van talrijke raden van bestuur van, o.m. Agfa Gevaert, Bekaert, Crop Design, Innogenetics, Recticel en Sioen. Van 2005 tot 2012 was hij ondervoorzitter van de Vrienden van de Vlaamse Opera.

Lena De Meerleer werd reeds eerder tot algemeen directeur aangesteld en startte eveneens op 1 september. Op de algemene vergadering werden verder Kiki Vervloessem en Roger Claeys benoemd tot leden van de Raad van Bestuur.

Luc Schaefferbeke

Het laatste gedicht ...

aan allen die het aanbelangt

begraaf me omzichtig
 leg een tuiltje lavendel in mijn graf
 en ook papier en pen
 je weet maar nooit
 en schrijft mijn ziel
 dat ene tijdloze gedicht
 dat ik bij leven nimmer schrijven kon

begraaf me niet plechtstatig
 strooi een vleugje humor in mijn graf
 en ook een stukje regenboog
 je weet maar nooit
 misschien oogt mijn oog beter dan mijn lijf
 en zie ik kleuren
 die ik bij leven enkel maar verzinnen kon

begraaf me niet luidruchtig
 leg een kluitje stilte in mijn graf
 en een muziekdoos uit ivoor
 je weet maar nooit
 misschien bestaat er hoegenaamd geen hemelse muziek
 en hoor ik klanken
 die ik bij leven amper horen kon

begraaf me niet met kransen of met kronen
 en zing geen klaaglied om mijn graf
 als was ik enkel maar een achtenswaardig man
 maar leg wat warme streling in mijn graf
 je weet maar nooit
 en overstijgt de liefde toch de dood

Tuur De Schepper

**DE HULPELOZEN VAN DE MACHT
HET FEDERALE GRAF VAN DE
VLAAMSE REGERINGSPARTIJEN
JEAN-PIERRE RONDAS**

2012; 151 blz.; 14 x 22 cm.; zachte kaft
J-P Rondas en Pelckmans Uitgeverij nv,
Brasschaatsteenweg 308, 2920 Kalmt-
hout

ISBN 978 90 2897017 5; NUR 740

Prijs: 15 €

Bespreker: Piet Hein Jongbloet

J-P Rondas is bij velen bekend door de interviewprogramma's op radio Klara op zondag, 11 uur. Hij werd dood gezweven door de politiek correcte regimepers, zoals bij de samizdat in Rusland ook gebruikelijk was. Na zijn pensionering leek hij verbannen van VRT en TV-scherm, maar zijn stem blijft aanwezig, ondermeer als stichtend lid van de Gravensteengroep, waar de Vlaamse soevereiniteit bepleit wordt vanuit een progressief ideologische invalshoek. In de *'Hulpelozen van de macht'* wordt geschetst hoe de traditioneel Belgicistische regeringspartijen in Vlaanderen, CD&V, SP.a en Open VLD, ook de 'B-partijen' genoemd, door het fameuze Vlinderakkoord van Di Rupo en wat zijzelf de 'propere' splitsing van BHV noemen, in de fuik van de Franstaligen zijn terechtgekomen. Tijdens zijn eerste ministerraad op sinterklaasdag van 2011 riep de premier zijn Franstalige collega's op hen te 'helpen': "*Zij waren zo 'redelijk' geweest om op zijn voorwaarden in een Belgische regering te stappen*", waarin de Vlamingen de minderheid vormden. Voor de capitulaties inzake Brussel, het gerechtelijk arrondissement BHV, de nieuwe transfers, de nieuwe grendels en de sabotage van de tweeledigheid van de gemeenschappen moesten zij met exceptionele goodwill worden beloofd. Deze oproep van de premier werd echter door de Franstalige collega's vanaf de eerste dag genegeerd. Hierdoor geraakten de B-partijen hulpeloos verstrikt in de netten van de federale Belgische macht en ontredderd.

In een drietal essays wordt de aard van deze compromissen blootgelegd en anderzijds de triomf van de Franstaligen in sourdine. Maar de vrees blijft dat één van de B-partijen explodeert. In dit geval, zo bleek uit de mond van een partijvoorzitter, was het met België afgelopen. Rondas ergert zich aan de hulp geboden door de Vlaamse journalisten van DS, DM en VRT. *'het welmenende Vlaams-Belgische commentariaat'*. Zelf hebben zij geen last van alle ergernissen en overbodigheid die België betekent. Genegeerd in de Belgische realiteit, keren zij zich weg van deze grove onrechtvaardigheden.

Omdat SP.a en Open VLD sowieso verloren zijn voor de Vlaamse zaak, richt Rondas zich op de houding van CD&V, met name op Wouter Beke, Hendrik Bogaert en Servais Verherstraeten. In een beklemmende bijdrage wordt het financiële débacle rond ARCO en het oude Dexia-geheel geschetst. Hij refereert naar de aloude katholieke partij en de breuk na WO II met het liberale kapitalisme en naar de herbronning van het Daensisme. Het nakende einde van zijn geliefde Vlaamse christendemocratie wordt voorspeld als gevolg van de blinde negatie van de wil van het eigen kiespubliek en de alsmaar verkeerde keuzes voor liberalisme en reactionair belgicisme, tendensen die zij had moeten bestrijden. Erg boeiend voor al wie belang stelt in de nabije toekomst van Vlaanderen!

DE WELVAART & TROTS VAN NATIES

OLIVIER BOEHME

2013; 236 blz.; 14 x 21,5 cm; paperback

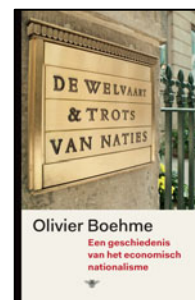
Uitg : De Bezige Bij, Antwerpen

ISBN: 978 90 8542 4581

Prijs: € 19,95

Bespreker: Albert Baert

In dit boek tracht O. Boehme, bekend historicus en succesrijk auteur, antwoord te vinden op de zeer actuele vraag: betekenen globalisering en internationale convergentie het einde van het nationale streven? Een nationalistisch geïnspireerde economie met als doel een zo groot mogelijk deel van het goud uit de Nieuwe Wereld bemachtigen, was sinds de zestiende eeuw de regel voor alle leidende Europese naties. Voorbeelden zijn het mercantilisme, gepropageerd door Colbert, invloedrijk minister van Louis XIV, en de importbeperking door O. Cromwell in het UK. Er zijn ook meer recente voorbeelden van de suprematie van een nationalistisch geïnspireerde politiek versus orthodox liberaal economisch denken: de sluiting van de goed draaiende Renault fabriek in Vilvoorde in 1997 omdat de Franse directie de vestigingen in Frankrijk liever spaarde, of de oprichting van *Brussels Airlines* door de goede zorgen van de Belgische *'haute finance'*, in de persoon van burggraaf E. Davignon en graaf M. Lippens met nadrukkelijke koninklijke steun. Dit was lijnrecht tegen het logisch marktdenken van toenmalig premier G. Verhofstadt. Beide beslissingen gingen in tegen het correcte politieke denken dat elk nationaal bewustzijn verdacht maakt – zeker in Europa - zoals verwoord door F. Mitterrand in het Europees parlement (1995): "...le nationalisme, c'est la guerre". Door de recente financiële crisis in Europa ligt de optie opnieuw volop op tafel om op eigen nationaal belang terug te plooiën. Deze en vele ander feiten, gebeurtenissen en stromingen uit de mondiale, Europese en Belgische geschiedenis en betrekking hebbend op de complexe relatie tussen politiek en economie, worden door de auteur op grond van een uitgebreid bronnenonderzoek en solied wetenschappelijk perspectief briljant uiteengezet. Ongetwijfeld een belangrijke bijdrage over het economisch nationalisme doorheen de tijden.

AALMOEZENIER DE WYELS

W. VERLEYE, A. GIJSEL

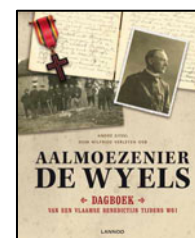
2012. 168 blz.; 21,5 x 26 cm; paperback

Uitgeverij : Lannoo

ISBN: 978 94 014 0508 9

Prijs: €19,99

Bespreker: Albert Baert

Dit boek is hoofdzakelijk gewijd aan het oorlogsdagboek (WO I) van Dom Franco de Wyels, monnik in de Benedictijnerabdij Affligem. Als brancardier en later aalmoezener bracht hij de vier oorlogsjaren door in de loopgraven en hij werd er zelf driemaal gewond. Zijn toewijding was legendarisch en meermalen aarzelde hij niet eigen leven in gevaar te brengen om gekwetsten en stervenden bij te staan. Ondanks de vreselijke omstandigheden en grootste ontberingen slaagde hij er in zijn dagboek nagenoeg dagelijks bij te houden. Het is een minutieus verslag met uur en plaats van de dagelijkse bombardementen en uitoefening van zijn priesterambt in

de loopgraven: toediening van de laatste sacramenten aan de stervenden, misvieringen, preken, begrafenissen, geïmproviseerde overnachtingen in open lucht, schuur, stalling of occasioneel nog rechtstaand huis. Enerzijds bewondert men de geesteskracht en fysieke weerstand van Dom Franco om vier jaar deze hel te overleven; anderzijds de volstrekt niet emotionele benadering en de zakelijke, bijna afstandelijke toon van dit dagboek. Dit in schrille tegenstelling met de dagelijkse confrontatie met onmenselijke oorlogsverwoestingen en vreselijke verwondingen. Verbazing ook over de karige commentaar inzake discriminatie en onrechtvaardige behandeling van de Vlaamse soldaten door een hoofdzakelijk Franstalig officierenkorps. Gezien Dom Franco tijdens WO I vóór en achter het front regelmatig contacten had met C. Verschaeve, blijven we over deze ontmoetingen en standpunten op het vlak van de Vlaamse emancipatie volledig op onze honger. Zeer weinig tot geen nieuwe informatie over het lot van de Vlaamse soldaten in de loopgraven van de IJzer en hun strijd voor gelijkheid en erkenning van hun Vlaamse eigenheid. Het werk op glanzend papier is schitterend uitgegeven met talrijke foto's van Dom Franco in nostalgische bruine tint en de meest uiteenlopende omstandigheden. Dit boek is vooral interessant voor hen die de wijze en charismatische Dom Franco persoonlijk hebben gekend tijdens het interbellum of na WO II als Abt van Affligem.

SLAAP & SLAAPSTOORNISSEN

J. Verbraeken, B. Buysse, H. Hamburger, V. van Kasteel, R. van Steenwijk

2013; 739 blz.; 17,5 x 25 cm.; harde omslag

Uitgeverij: Acco

ISBN: 978-90-334-8924-2

Prijs: € 85,00

Bespreker: Albert Baert

Dit lijvig leerboek is een praktische gids voor diagnose en behandeling van slaapstoornissen in de dagelijkse praktijk. In de eerste plaats richt het zich tot artsen, paramedici en psychologen die betrokken zijn in de zorg voor personen met slaapstoornissen. Anderzijds is het ook een nuttige bron van informatie voor onderzoekers, studenten en leken, die zich verdiepen in de complexe mechanismen van normale slaap en slaapstoornissen. Het gaat om een bundeling van bijdragen van ongeveer honderd auteurs onder leiding en coördinatie van zes redacteurs. Er werd beroep gedaan op de aanwezige expertise in Nederland en Vlaanderen en bij enkele specifieke onderwerpen ook in Wallonië en Duitsland. Alle auteurs hebben bijzondere kennis van hun specifiek onderwerp. Zij zijn in staat om de lezer naar de essentie van hun deelgebied te begeleiden. Alle fundamentele aspecten van slaap en slaapstoornissen zoals fysiologie, pathofysiologie, klinische benadering en behandeling komen uitgebreid aan bod. Zij worden overzichtelijk, bevattelijk en vlot behandeld. Opmerkelijk is dat, ondanks het groot aantal auteurs, nauwelijks overlappingen, herhalingen of tegenstrijdige stellingen worden aangetroffen. In belangrijke mate is dit te danken aan nauwgezet werk van de zes redacteurs. Talrijke figuren en tabellen vervolledigen de tekst. Druk en uitgave op glanzend papier zijn uitstekend verzorgd door Acco. Dit leerboek bereikt ruimschoots de doelstellingen en is ook sterk aan te bevelen.

ANA MLADIC

CLARA USÓN

Vertaald uit het Spaans door Elvira Veenings

2013; 415 blz.; 3 zwart/wit illustraties; hard cover

Uitg. Signatuur, Utrecht;

www.uitgeverijsignatuur.nl

ISBN 978 90 5672 467 2; NUR 302

Prijs: €22,95

Bespreker: Lieve van Ermen

Wie is er vrouwelijke arts? Wie studeert er geneeskunde? Wie heeft er een bijzondere band met haar vader? Wie is er geïnteresseerd in de Balkanoorlog einde 20ste eeuw? met al haar spinsels en eigenaardigheden? Dan moet je het boek van Clara Usón lezen, juriste uit Barcelona. Zij heeft het allemaal uitgeplozen en in kaart gebracht nadat ze jaren geleden in The Times een krantenknipsel las en er een mooie roman rond schreef. Over Ana, de dochter van Ratko Mladic, die 23 jaar oud, in haar vijfde jaar artsenstudie een eind aan haar leven maakte met het dienstpistool van haar vader, zijn lievelingswapen dat ze net uit zijn collectie had gekozen. Over Ratko, de generaal van Srebrenica, in staat tot allerlei wreedaardigheden, zoals de sluipschutters in Sarajevo! In zijn land kon hij lang voortvluchtig en buiten de handen van het internationaal Gerechtshof van Den Haag blijven. Deed ze het om haar vader een halt toe te roepen in zijn moordzuchtigheid? Het tegendeel gebeurde, hij ging er nog meedogenlozer op af! Ik voelde betrokkenheid... Ik ben arts, zag mijn vader ook doodgraag en heb Antigone van Sophocles als lijfboek op mijn nachtkastje liggen. Hier houden de parallellen op. Ratko en Ana waren dol op elkaar. Hij noemde haar "zoon", zag in haar een toekomstig chirurg en ze begrepen elkaar met één blik, met één woord... Telefonisch werd Ratko aan het front door zijn zoon op de hoogte gebracht dat Ana zelfmoord pleegde. Hij, de stoere generaal, barstte in snikken uit. Met make-up maakte hij zelf haar lijk op, droeg een haarlok mee en bewaarde de kogel waarmee zij het deed... Vier dagen na datum was hij terug aan het front en ging door het lint van wreedheid. Ratko geeft een schimmige uitleg aan haar dood: ze is vermoord tijdens een reisje naar Moskou door vergif in haar hersenen gespoten. Hij wil NIET onder ogen zien, dat Ana op die reis de haar onbekende wreedaardheden door haar vader te weten is gekomen. Diep ontgoocheld in de voor haar zo charismatische vader, stortte haar wereld in... 4/4/1994, diep geschokt door de Balkanoorlog, en de verkrachtingen van moslimvrouwen in Bosnië, organiseerde ik een gebedswake in de Kathedraal van Antwerpen: "Van vrouwen/voor vrouwen". Jenny Van Lerberghe voorzitter van Moeders voor Vrede, gaf 10 jaar later in een boek haar interviews weer met Bosnische vrouwen. Wat daar gebeurde in ons Europa, is ONZE geschiedenis. Als juriste weet Clara Usón fijntjes tegenargumenten te leveren inzake de dwaasheid van nationalisme. Als schrijfster met enorm inlevingsvermogen kan ze meesterlijk de menselijke relaties beschrijven: dit boek is een MUST!

EILANDEN - VAN ANDOYA TOT VUURLAND

ALBERT BEINTEMA

2013; 364 blz.; 15 kaarten; 13,5 op 21 cm.; paperback.

Uitg. Atlas contact, www.atlascontact.nl

ISBN 978 90 450 2228 4

Prijs: € 24,95

Bespreker: Jan Dockx

Albert Beintema, Nederlandse bioloog en ornitholoog, beschrijft een 90-tal eilanden vanaf de tropen tot de poolgebieden met vooral de natuur en unieke planten- en diersoorten. Met grote humor verschaft hij de hieraan verbonden geschiedenisverhalen over piraten, walvisjagers en schipbreukelingen. Zijn verslaving heet insulafilie of eilandenmin. Zijn voorkeurseiland is Tristan da Cunha, de meest afgelegen eilandengroep ter wereld. Hier broedt de pijlstormvogel, die in de nazomer bij ons sporadisch voorkomt, na een duizelingwekkende vlucht vanaf midden de Zuidelijke Atlantische Oceaan. Als navolger van Darwin heeft hij op de verschillende eilanden wetenschappelijk onderzoek verricht naar de ontwikkeling van de niet-vliegende waterhoen. Onder ieder hoofdstuk staan de coördinaten om het eiland te bereiken.

OORLOG EN TERPENTIJN

STEFAN HERTMANS

2013; 336 blz.; 14 x 22 cm.; illustraties in zwart/wit

Uitgever: De Bezige Bij, Amsterdam

ISBN 978 90 234 7671 9

Prijs: € 19,90

Bespreker: Jan Dockx

Oorlog en Terpentijn handelt over het aangrijpende levensverhaal van de grootvader van de auteur. Net vóór diens dood in de tachtiger jaren had hij 600 pagina's handgeschreven *cahiers* nagelaten over zijn levensverhaal, zijn armoedige jeugd, schildersbestaan en oorlogen. Volgens de zoon-auteur speelt het verhaal zich af in 'de meest hardvochtige eeuw uit de hele mensengeschiedenis'. Het boek is zeer mooi geschreven, waardoor je van de eerste tot de laatste zin wordt meegesleept. Door de rijke schrijfstijl zijn de scenario's en personages perfect voor de geest te halen. Kortom, een ontroerend mooie en absolute aanrader voor wie lekker wil wegdromen na een zware dag.

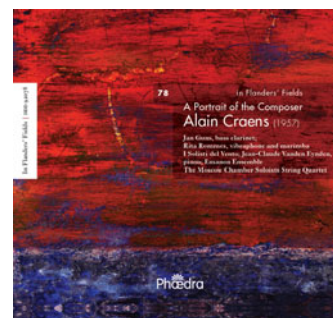
UIT DE DISCOTHEEK

CD In Flanders' Fields 92078 Phaedra A portrait of the composer ALAIN CRAENS (1957)

Uitvoerders: J. Guns, basklarinet, R. Rommes, vibrafoon, marimba, Solisti del Vento, J. Cl.

Vanden Eynden, piano, Emanon Ensemble, The Moscow Chamber Soloists String Quartet

Een geslaagd portret dat hoogstaande, gestileerde opnames met uitstekende musici samenvoegt. A. Craens belicht ze zelf: *Interlude to the Sea* (hobo, fagot, piano), *Mystery* (blaas- en strijkkwartet), *Experience* (basklarinet, vibrafoon, marimba, strijkkwartet), *Oase* (fluit, fagot, piano) en *Three Summerpieces* (blaas- en strijkkwartet, piano, percussie). Opvallende constante in deze muziek-inopdracht is de *sfeerschepping*. Vindingrijke instrumentale bezetting met wisselende toonkleuren zorgt voor verrassend klankenweefsel en –versmelting. A. Craens schrijft zowel tonaal als atonaal. Impressionisme bekoort hem ook. Hijzelf vindt dat “het tijd is om terug een normale relatie met het publiek op te bouwen” met gewoon mooie muziek. Ik denk dan aan A. De Boecks maatstaf: muziek die *uit het hart* komt...

CD LPH 006 Johann Sebastian BACH (1685-1750) 'Ach süßter Trost!' Leipzig Cantatas

Uitvoerders: Collegium Vocale Gent, Philippe Herreweghe conductor

Uit de eerste jaren te Leipzig (1723-1724), waar J.S. Bach meer dan voorheen eigen werk kon programmeren voor kerkelijk gebruik, dateren de 4 prachtig uitgevoerde Cantatas *BWV 25 Es ist nicht gesundes an meinem Leibe*, *BWV 138 Warum betrübst du dich, mein Herz?*, *BWV 105 Herr, gehe nicht ins Gericht* en *BWV 46 Schauet doch und sehet*. Overduidelijk streefde Bach (méér kapelmeester dan cantor!) naar permanente vernieuwing en koos voor grotere verscheidenheid in vormen, klanken en uitdruckskaarakters. Bovendien stelde hij steeds hogere technische eisen aan zangers en instrumentalisten die hij in *muzikale dialoog* plaatste. De vooral bijbels getinte bezinningsteksten inspireerden hem tot echt beeldende toontaal vol diepzinnige symbolische klankassociaties. De rijkste klankkleur-combinaties tussen zang, strijkers, hoorn, oboe d'amore/da caccia, blokfluit, cornet, trombone werden ook hier geniaal aangewend. Muziek van *tijdloze schoonheid* met topuitvoerders als spil van een (h)eerlijk musicerend gezelschap.

CD ZZT 321 (4CD) BELCEA QUARTET BEETHOVEN (1770-1827) The complete String Quartets vol. 2

Uitvoerders: Belcea Quartet

Net als in vol. 1 van het tweeluik (recensie Periodiek, 2013/3) dwingt Belcea Quartet in vol. 2 oprechte bewondering af voor diepgaande vertolking van vroegere (op. 18/3 en 18/5, op. 59/1 en 59/2) en laatste strijkkwartetten. Sommige passages laten u niet los: de sacrale wijding in *Adagio ma no troppo* van Harpkwartet op. 74; de aangrijpende *Cavatine Adagio molto espressivo*, kroon op het werk in het prachtige op. 130 (onder tranen van weemoed gecomponeerd); het ontroerend *Molto Adagio* (in troostende lyrische toonaard) uit op. 132 dat als “heilig danklied van een genezen mens aan God” deemoed en vernieuwde kracht uitstraalt. Als een monument op zich klinkt de *Grosse Fuge* op. 133. Na droef laatste kwartet op. 135 geef ik J. Caeyers (Beethovenbiografie) het laatste woord “In de late strijkkwartetten worden spelers en luisteraars gedwongen alle notie van muzikale tijd en ruimte – dus van vorm - los te laten en zich willoos over te geven aan de kracht van de pure emotie.” Belcea Q. schonk pure emotie met hart en ziel.

CD ZZT 324 (6CD) MOZART Symphonies, Concertos, Sonatas J. VAN IMMENSEEL

Uitvoerders: Anima Eterna Brugge, Midori Seiler, J. Van Immerseel, pianoforte & conductor

Toevallig samen? Het bejubeld Mozartconcert van 6 mei 2013 (Anima Eterna Brugge in Conservatorium Brussel) en deze heruitgave van opnamen 2001 t/m 2005? Op CD 3 krijgt Concerto voor 2 piano's en orkest, K365 met Y. Kaneko en J. Van Immerseel op pianoforte een opvallend gave interpretatie met briljant slot, dat van hun ongeëvenaarde live-uitvoering aldus een bijzonder fijn aandenken biedt. Daarnaast genieten briljant Concerto voor Fluit en Harp, K299 en nobel-klinkend, virtuoos Concerto voor Hoorn, K477 een grandioze vertolking. Mozarts laatste Symfonieën nrs 39, 40 en 41 en het mooie Concerto voor Fagot K191

vullen elkaar aan op **CD1-2**. Midori Seilers schitterende toonvorming en interpretatie in **7 vioolsonates (CD 5-6)** spreken eveneens sterk aan in subliem-teder *Adagio* van **Vioolconcerto nr 3, K216**, waarin ook zonnig *Rondo* getuigt van sprankelend, elegant en zangerig spel (**CD4**). Mozarts genie blijft ('on period instruments') bij deze uimuntende musici, solisten en dirigent springlevend en écht!

CD HMG 501926 JOHANNES BRAHMS (1833-1897) LIEDER

Uitvoerders: Bernarda Fink, mezzo-soprano, *Roger Vignoles*, piano.

Met KEW 2014 Zang in zicht: zalig vertoeven bij zuivere liedkunst! Voor verfijnde muzikaliteit, intens poëtisch aanvoelen, diepgaande interpretatieve uitstraling verwierf dit liedduo internationale lof, die terecht afstraalt op deze liederen (herdruk 2006) waarin Brahms' eigen biografie schuil gaat. Thema's als *liefdestrouw*, *liefdesleed*, *menselijke verlatenheid* trillen mee in *Die Mainacht*, *Alte Liebe*, *Feldeinsamkeit*, *An die Nachtigall*, *Dein blaues Auge*. Subtiele stemschakeringen bij onvermoede gevoelsnuances houden je met gelijkaardige ontroering gevangen in *Von ewiger Liebe*, *Der Tod das ist die kühle Nacht*, *Liebestreu* (aangrijpende moederdochterdialoog) en *Am Sonntagmorgen*. Zindert ijdele hoop in *Der Gang zum Liebchen* en *Sonntag*, dan tintelt schalksheid in *Das Mädchen spricht* en *Vergebliches Ständchen*. Innemende, glansrijke stem van Argentijns-Europese mezzo en gevoelvol 'zingende' handen van R. Vignoles wijden laatste, tederste toets aan Wiegenlied "Guten Abend, gut' Nacht". Echt voor zangmelomanen.

CD NAIVE V 5327 SCHUMANN (1810-1856) DVORAK (1841-1904) PIANOCONCERTOS

Uitvoerders: Francesco Piemontesi, piano, *BBC Symphony Orchestra*, *Jiri Belohlave*, conductor

Met Schumanns lyrisch **Pianoconcerto in a minor op. 54** mag een oud-Laureaat het pianojaar KEW 2013 uitwinnen. Oorstrelend is zijn gevoelige aanslag, lumineus en kleurrijk cantabile-spel, muzikaal en technisch talent, intelligente voordracht, alerte respons t.a.v. het eminent orkest. In zangerig *Intermezzo Andantino grazioso* laat Piemontesi Schumanns lichtvoetige gratie schitteren. Voor contrast zorgt zijn meesterlijke beheersing van de *charmante* *lijkende*, doch *aartsmoeilijke* *virtuoze stijl* (buiten gangbare normen!) van **Dvoraks Pianoconcerto in g minor op. 33, originele versie**. Brahms heeft dit origineel opgevat werk (gelijkberechtiging piano/orkest) hoog geprezen. Romantische karakter blijft stralend overeind dankzij Dvoraks onuitputtelijke melodische rijkdom. Heerlijke opname die hoge lof verdient.

Els Baert-Van den Eynde

Veel te lang is genegeerd dat het niet-beheersen van de Nederlandse taal een enorme barrière voor integratie vormt.

Bart TROMP, vroeger kopstuk Nederlandse PvdA, geciteerd door Rik Van Cauwelaert in DE TIJD - 24/08/13

Les musulmans composent désormais plus de 30 % de la population de notre capitale et seront majoritaires dans deux ou trois décennies.

Alain DESTEXHE - LA LIBRE BELGIQUE - 25/08/13

Partijfinanciering en politieke benoemingen blijven een explosieve mix die de geloofwaardigheid van de Wetstraat fundamenteel aantast.

Bart BRINCKMAN - DE STANDAARD - 26/08/13

Er is een groep kinderen en jongeren die afhaakt. ... Laten we met veel liefde inzetten op deze jongeren en hen bijkomende ondersteuning geven waar het nodig is. De grootste twee pijnpunten zijn taal en een te laag doorzettingsvermogen.

Philip BRINCKMAN, Lid directieteam Sint-Jozefscollege Turnhout - DE TIJD - 28/08/13

Voor een kleine open economie als de Belgische is het cruciaal dat we onze concurrentiepositie bewaken zodat we onze producten en diensten kunnen blijven exporteren. Doen we dat niet, dan is dat nefast voor de werkgelegenheid, en dus ook voor de koopkracht die Rudy De Leeuw zo genegen is.

Isabel ALBERS - DE TIJD - 28/08/13

We hebben nood aan een loonlastenverlaging van enige omvang als we de concurrentiekracht willen herstellen. ... Vlaanderen alleen kan geen 10.000 jobs creëren in Limburg. We hebben de bevoegdheden over loon- en energiekosten niet in handen. Ik heb onvoldoende instrumenten om een echte boost te geven.

Kris PEETERS - DE TIJD - 07/09/13

Bankieren is geen kerntaak van het ACW. Ik vind het echt verschrikkelijk voor de beweging en het engagement van onze vrijwilligers.

Hilde CREVITS - DE TIJD - 14/09/13

Die federale kieskring is zo'n beetje als het Monster van Loch Ness, dat af en toe eens de kop opsteekt. ... Ik wil de deelstaten meer bevoegdheden geven en zo'n federale kieskring staat daar haaks op. ... De consequenties van zo'n federale kieskring heeft de premier onvoldoende doorgedacht. Als je zoiets zou doorvoeren, dan moet ook de meerderheid op federaal niveau volop kunnen spelen. De Vlamingen, die met 60 procent zijn, hebben dan een meerderheid.

Kris PEETERS - www.knack.be -22/09/13

IN MEMORIAM

IN MEMORIAM PROF. DR. ARTHUR DE SCHEPPER

Op 4 oktober 2013 overleed onze collega en VGV-lid Professor Dokter Arthur De Schepper te Edegem. In ons tijdschrift verzorgde hij jarenlang “zijn” poëziehoekje.

Hij werd geboren op 30 november 1937 in Boom.

Hij was gewoon hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen, consultant-professor aan de Universiteit te Leiden en voormalig diensthoofd Radiologie in het Universitair Ziekenhuis Antwerpen. Hij was ook voormalig voorzitter van de Koninklijke Belgische Vereniging voor Radiologie en erelid van de “European Society of Skeletal Radiology”.

De leden van het VGV-bestuur bieden aan zijn echtgenote, kinderen en kleinkinderen hun oprechte deelneming aan.

Hieronder volgen fragmenten uit de toespraak van Prof. Dr. Paul Parizel, diensthoofd Radiologie UZA en UA, tijdens de uitvaartdienst.

TOESPRAAK VAN PROF. DR. PAUL PARIZEL

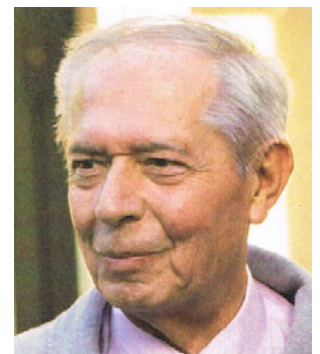
Arthur De Schepper deed medische studies aan de KU Leuven en studeerde af in 1963 als ‘doctor in de genees-, heel- en verloskunde’. Hij startte een opleiding radiologie met prof. dr. Charles Dochez als stagemeester. Prof. dr. Ch. Dochez werd ook een levenslange vriend. Arthur De Schepper, ‘Tuur’ voor de vrienden, had een zeer brede interesse in de radiologie. De eerste decennia van zijn carrière legde hij zich vooral toe op angiografie en vasculaire radiografie. Ik herinner er U aan dat de Seldingertechniek voor het eerst beschreven werd in 1953 door de Zweedse radioloog Sven-Ivar Seldinger, en dat deze methode in de 60’er jaren nog erg nieuw was. Tuur De Schepper beheerste deze techniek als geen ander en hij bekwaamde zich gedurende enkele maanden verder in de dienst van dr. C. Hernandez in het Hôtel-Dieu ziekenhuis in Parijs. Reeds gauw werd duidelijk dat hij het potentieel had om te excelleren in zijn vakgebied. In 1973, amper 10 jaar na het behalen van zijn medisch diploma, werd hij diensthoofd radiologie in het Stuivenbergziekenhuis. Vijf jaar later werd hij tevens coördinerend diensthoofd van de radiologie voor alle Antwerpse OCMW-ziekenhuizen.

In deze periode verrichtte hij zelf duizenden angiografische onderzoeken en hij was auteur of coauteur van een hele reeks artikels en case reports over deze nieuwe techniek. Het artikel dat hij publiceerde in het Belgisch Tijdschrift voor Radiologie over het ‘notenkraker-fenomeen’ in verband met het vena ovarica syndroom vormde de basis van zijn aggregaat voor het hoger onderwijs, dat hij met succes verdedigde in 1976 aan de Universiteit Antwerpen. Omwille van zijn medische, wetenschappelijke en didactische competenties werd hij uitgenodigd om deeltijds docent te worden aan de Universiteit Antwerpen (toen bekend onder de naam Universitaire Instelling Antwerpen). Vanaf het academiejaar 1978-1979 volgde hij prof. dr. Ch. Dochez op en gaf de lessen radiologie aan vele generaties studenten. Toen in 1979 het Universitair Ziekenhuis Antwerpen van start ging, werd hem gevraagd om de overstap te maken van de OCMW-ziekenhuizen naar de academische wereld en om hier als diensthoofd en hoogleraar te functioneren. (...) Al heel snel voelde hij zich als een vis in het water en combineerde schijnbaar probleemloos de verschillende opdrachten: diensthoofd radiologie in een groot ziekenhuis, onderwijs aan studenten en assistenten, wetenschappelijk onderzoek en dienstverlening. Tussen 1980 en 2003 was hij de stagemeester van meer dan 80 radiologen. Zijn assistenten en collega’s waren, samen met de verpleegkundigen, technologen en andere medewerkers van de dienst radiologie in het UZA zijn tweede, uitgebreide familie. Hij had steeds tijd en een luisterend oor voor iedereen en had grote menselijke kwaliteiten.

Op wetenschappelijk vlak ontwikkelde Arthur De Schepper tijdens zijn carrière verschillende interesses. De eerste fase van zijn carrière werd gekenmerkt door de interesse voor angiografie en vasculaire radiologie. Vanaf de jaren 90 richtte hij zich vooral op de beeldvorming van bot- en wekedelentumoren. Hij creëerde het ‘Belgian Soft Tissue Neoplasm Registry’, de zogenaamde BSTNR, en ontwikkelde een zeer ruime databank die de grondslag zou vormen voor zijn boek ‘Imaging of Soft Tissue Tumors’, verschenen in 1997, met een tweede editie in 2001, en een derde, volledig herwerkte editie in 2006. Tussendoor had hij ook nog interesse voor andere radiologische aspecten. Zo denk ik bijvoorbeeld aan de beeldvorming van de hals en branchiogene cysten, maar ook aan de beeldvorming van de milt waarover hij een prachtige monografie publiceerde.

Na zijn emeritaat in 2003 bleef Arthur De Schepper actief als radioloog. Hij richtte zich met de hem kenmerkende grondigheid en enthousiasme op de expertiseradiologie. Tegelijkertijd werd hij, op vraag van professor Bloem, ‘consultant hoogleraar’ aan het Universitair Medisch Centrum Leiden, waar hij twee dagen per week ging werken. (...)

Naast al zijn kwaliteiten als medicus, wetenschapper, communicator en manager mogen wij zeker niet vergeten dat Arthur De Schepper ook zeer sterke menselijke kwaliteiten had. Hij had een groot gezin, was de gelukkige echtgenoot van Anya, en was de trotse vader van 12 kinderen en de ‘Papie’ van 21 kleinkinderen. Zijn liefde en steun voor hen allen, het kunnen genieten van de kleine dingen des levens, het tsjilpen van de vogels in de tuin, een fietstocht in de bossen, een wandeling door de oude stadskern van Antwerpen, vormden de inspiratiebron voor honderden gedichten. Wij allemaal kregen elk jaar met Nieuwjaar een gedicht van Arthur De Schepper. (...) Ten persoonlijke titel ben ik zeer dankbaar voor de steun, menselijke warmte en vriendschap die ik van Arthur gekregen heb tijdens zijn lange en glansrijke carrière. Hij zal in de herinnering van deze faculteit en dit ziekenhuis blijven voortbestaan als ‘onze’ professor en als onze vriend.

Paul M. Parizel

BRIEFWISSELING

Woensdag 14 Augustus 2013 23:15:27
Van: jos.vandecappelle@scarlet.be
Aan: jandockx@hotmail.com
CC: kabinet.schauvliege@vlaanderen.be;
jan.vermassen@vlaanderen.be
Onderwerp: Tragedy of a Friendship

Geachte Collega,

Heden lazen wij uw vernietigende commentaar op deze opera in Periodiek.
Wij zijn het helemaal niet eens met uw visie aangezien wij beiden zeer erg gegrepen waren door het gebeuren en pas na bijna 3 uur de slechte kwaliteit van onze stoel op de parterre in de Antwerpse opera begonnen te voelen.
Dagenlang hebben wij gepraat over allerlei betekenissen, symbolen en esthetische aspecten van deze presentatie.
Wij vonden vele dingen meesterlijk: allereerst de sublieme muziek, de even magnifieke choreografie, de acteurs, het verhaal, de structuur. De voorstelling heeft ons veel geleerd, o.a. over de emotionele repercutie van verkrachting. Zeker willen we dit meesterwerk eens terugzien over een paar jaar.

Wij vinden het eng dat U de minister bestookt met uw subjectieve problemen aangaande dit kunstwerk in naam van het Vlaams Geneeskundigenverbond, terwijl U er zich bovendien ongenueanceerd op beroept de belastingbetaler te vertegenwoordigen. Kunst hoort vrij te zijn. Wij betalen graag voor de vrijheid van denken en expressie.
Wij hopen dat U zich door de komende voorstelling van Sjostakovichs opera Lady Macbeth geraakt voelt en het zogenaamd choquerende kunt zien als een taal die de geconcretiseerde perversie en het geconcretiseerde geweld afwendt. En dat U zich daarna gechoqueerd voelt over Stalin, die kunstenaars zoals de componist in kwestie in een keurslijf wou dwingen.

Met vriendelijke groeten,
Jos Vandecappelle, psychiater en Hilde Ceuppens, chirurg
Kortvoortbaan, 41
2970 Schilde

Thu, 15 Aug 2013 09:08:20, Jan Dockx schreef:
Geachte Collega,
Hartelijk dank voor uw reactie. Uiteraard zal uw standpunt

in het volgende nummer gepubliceerd worden.
Ik merk evenwel op dat ik deze brief in eigen naam heb geschreven en dit niet het standpunt is van het VGV.

Hartelijke groeten,
Jan Dockx

Thu, 15 Aug 2013 12:41:46 +0200
Van: jos.vandecappelle@scarlet.be
Aan: jandockx@hotmail.com
Onderwerp: RE: Tragedy of a Friendship

Geachte Collega,

Dank u voor uw niet-rancuneuze reactie. U heeft gelijk: U vermeldt in uw brief aan de excellentie niet het VGV te vertegenwoordigen. Schrap deze onterechte zinsnede dus maar uit onze beschouwingen.

Vriendelijke groeten,
Jos Vandecappelle

Van: annvandervurst@hotmail.com
Aan: jandockx@hotmail.com
Subject: Opera Fabre
Date: Fri, 16 Aug 2013 13:46:41

Geachte

Ik wil graag een late reactie geven op uw brief aan minister Schauvliege betreffende de opera van Jan Fabre. Pas vandaag las ik een kopie van uw brief (hij werd mij doorgestuurd door een vriend aan wie ik mijn ongenoegen volmondig geuit heb).

Ik wil u bedanken voor het schrijven van deze brief. Ik deel volop uw mening en walging.
Ik heb de zaal verlaten onmiddellijk na de verkrachtings-scène.

Gelukkig zijn er mensen die bedenken dat dergelijk vertoon niet kan verwezenlijkt worden met gemeenschapsgeld en daar dan ook tegen protesteren.
Bedankt voor de moeite die u daarvoor deed.

Vriendelijke en gewaardeerde groeten

Ann Van der Vurst
Ursel

Een van onze consultants, ik noem hem Johan, was die ochtend niet komen opdagen bij de klant waar hij werkte. Een hartfalen, bleek snel. Op slag dood. ... Johan was nog geen 40. ... Het is zo'n moment dat ik beseft dat we de grenzen bereikt hebben. Dat we niet kunnen blijven almaar meer vragen, eisen, verlangen van onze mensen.

Saskia VAN UFFELEN, CEO Bull en Digital Champion België - DE TIJD - 26/09/13

Maar de zesde staatshervorming is ook niet perfect. Ze komt zeker niet tegemoet aan alle vragen die CD&V had. Er komt nog een zevende staatshervorming nadat deze is uitgevoerd.

Kris PEETERS - DE TIJD - 27/09/13

How many years can a mountain exist before it's washed to the sea?
Yes, how many years can some people exist before they're allowed to be free?

.....

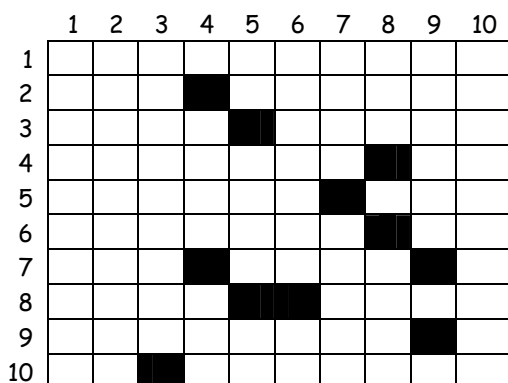
The answer my friend is blowin' in the wind, the answer is blowin' in the wind.

Bob DYLAN

HOMO LUDENS

KRUISWOORDRAADSEL

Dit kruiswoordraadsel werd ingezonden door
Prof. Dr. Dirk Lahaye

Oplossing vorig nummer:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	K	O	B	A	L	T	L	O	N	G
2	A	L	A	L	I	E	■	S	O	A
3	T	■	R	W	■	V	A	T	E	R
4	A	B	D	I	■	E	N	Y	■	G
5	L	E	I	S	H	M	A	N	I	A
6	E	L	■	■	Z	A	T	■	R	R
7	P	O	T	T	■	N	O	F	■	I
8	S	N	O	R	R	E	M	A	N	S
9	I	E	D	I	■	■	I	D	E	M
10	E	N	D	O	S	T	E	O	M	A

HORIZONTAAL

1. Interstitiële longfibrose voorkomend bij het vervaardigen van TL buislampen
2. Belgische bank - bewaarmiddel in dissectiezalen
3. Lichaamsdeel - Belgische specialist in ruimtevaartgeneeskunde
4. Concubine van de Turkse Sultan - einde van de spreektijd
5. Oostenrijks muziekgenie - centrum voor menselijke erfelijkheid
6. Katalysatoren - meisjesnaam
7. Toezicht technische installaties - navolger van Asklepios
8. Dorp in de Vlaamse Ardennen - Roemeens balspel
9. Werkt best onder hoge druk
10. Lijfwacht van Hitler - gezaaid door Al Qaida

VERTICAAL

1. Toestel uitgevonden door Torricelli (mv)
2. Tandextracties
3. Grondlegger van de Arbeidsgeneeskunde
4. Starttoets voor video - vaccinatiestof
5. Longfunctie - voornaam van "La douce" - Pers. Vnw.
6. Koning der zeevruchten - gewichtseenheid
7. Mesopotamië - heldhaftig
8. Iso landcode van Oman - hooggeplaatste blauwbloedige
9. Stad des verderfs
10. Stopwoord van Sherlock Holmes (Ned)

Wie maakt ook een ontwerp met woorden
(gedeeltelijk medische thema's) en zwarte vakjes?

Inzendingen zijn nog steeds welkom via brief of per e-post:
Redactie Periodiek, VGV, Ergo de Waellaan, 3 - bus 14,
2100 Deurne-Antwerpen - info@vgv.be

HEKELLIED*

Belgische pers

wijs: De zotte morgen (Zjef Vanuytsel)

- 1 -

De Vlaming zit bij het ontbijt
zijn morgenkrant te lezen,
hij neemt daarvoor wel al de tijd
want hij wil wijzer wezen.
Hij vindt in de partijgazet
kritiek van enen Yves De Smet
op Vlaanderen verborgen
in... de rode morgen.

Wat Vlaanderen doet dat is niet goed
vertelt de krant in overvloed
't is narigheid en sores;
de Vlaming neemt een kloek besluit
en gooit de krant het venster uit
en denkt dat leert hen mores;
dat brengt hem hoopt hij uit de zorgen
verlost van... de zotte morgen.

- 2 -

Hij koopt zich dan de Standaard aan
door zichzelf hoog geprezen,
diens kwaliteit staat bovenaan
dat 's officieel bewezen.
Hij worstelt met een berg papier
vol Belgisch levenselixir
en drinkt met volle teugen
... een grote leugen.

In overeenkomst met "Le Soir"
wordt de Waal of de Brusselaar
gediend op al zijn wenken;
't ophemelen van het koningshuis
het afvoeren van 't ijzerkruis
't past in 't correcte denken;
't establishment blijft uit de zorgen
op mate van... de zotte morgen.

- 3 -

Dan maar het laatste nieuws gekocht
van grijze Vanderkelen
aan hof en aan de loge verknocht
blijft hij een hoofdrol spelen
hij fulmineert al levenslang
tegen 't bestaan van Vlaams belang
hij is als Belg geboren
... zijn ziel verloren.

of 't Knack, de Frut of Humo is
overal heerst de ergernis
als Vlaanderen zich laat horen;
dan staan z' eendrachtig naast elkaar
maken hun pennespuiten klaar
om ons te ringeloren;
dreigen met chaos en grote zorgen
op mate van... de zotte morgen.

- 4 -

De Vlaming heeft zijn morgenkrant
maar in de goot gesmeten,
dat heeft ook wel zijn goede kant:
nu kan hij rustig eten.
Ver van politiek wangedrag
jogt en fietst hij iedere dag
langs Vlaanderen's groene weiden
... die 't hart verblijden.

De zucht naar onafhankelijkheid
naar Vlaamse soevereiniteit
blijft in zijn hart verborgen:
... wacht maar tot morgen.

V.V.

*Hekellied ingezonden door een VGV-lid

HEPATITIS C: HET VERBORGEN VIRUS – DE STILLE DODER

In het eerste deel werden de structuur van het hepatitis C virus (HCV), de transmissie en het natuurlijk verloop van een HCV infectie toegelicht. In dit tweede deel bespreken we de diagnose, de doelgroepen voor screening en de therapie.

De diagnose berust op het aantonen van HCV antilichamen in het bloed van de patiënt. Deze specifieke antilichamen zijn detecteerbaar in bloed vanaf 2 maanden na contact met het virus. Dit is de zogenaamde 'window phase'. Aangezien er voor screeningsdoeleinden zeer gevoelige kits gebruikt worden, hoeft het niet te verwonderen dat er ook vals positieve resultaten voorkomen. Daarom wordt elk positief screeningresultaat automatisch bevestigd met een meer specifieke confirmatietest. De aanwezigheid van de HCV antilichamen wijst op contact met het virus in het verleden. Dit zegt niks over het tijdstip van de infectie noch over de status van de patiënt (genezen of chronisch ziek). Om uit te maken of een patiënt al of niet drager is van het HCV wordt een dure moleculaire test gebruikt. Het betreft een polymerase chain reaction (PCR) waarmee HCV RNA opgespoord wordt. Deze test is onderworpen aan diagnoseregels wat betekent dat de test enkel in welbepaalde gevallen mag aangevraagd worden. Op deze wijze wordt overconsumptie en onoordeelkundig gebruik vermeden. Eén van de noodzakelijke voorwaarden is dat de HCV antilichaam test positief is. Een positieve HCV RNA test betekent dat de patiënt op dat ogenblik besmet is met het HCV.

De prevalentie in België ligt lager dan de gemiddelde wereldwijde prevalentie van 3% en bedraagt ongeveer 1%. De helft van deze personen zijn niet op de hoogte van het feit dat zij geïnfecteerd zijn. Daarom is screening van goed afgelijnde doelgroepen belangrijk. Wie behoort tot deze doelgroepen?

- Personen die transfusies kregen, die een grote heelkundige ingreep ondergingen, die op intensive care verbleven, vrouwen die een gecompliceerde bevalling doormaakten, patiënten met een maag-darmbloeding of die een transplantatie ondergingen vóór juli 1990.
- Dialysepatiënten
- Druggebruikers i.v. of nasaal
- Kinderen van HCV positieve moeders
- Seksuele partners en huisgenoten van HCV positieve patiënten
- Personen met tatoeages, piercings of acupunctuur indien geen instrumenten gebruikt werden voor éénmalig gebruik
- Mensen die verzorgd werden in streken met hoge HCV prevalentie: Zuidoost-Azië, Midden-Oosten, Afrika en Zuid-Amerika
- HIV en HBV positieve patiënten
- Hemofiliepatiënten
- Bij onverklaarde asthenie, geelzucht of gestegen ALT (GPT)

Eénmaal de diagnose gesteld is, kan een therapie overwogen worden. De beslissing om een therapie al of niet op te starten wordt genomen door een specialist die hierbij met een reeks factoren rekening dient te houden. Fibrose en cirrose maken de behandeling moeilijker maar vormen geen tegenindicatie. Eén zaak is zeker: de genezingskansen van de chronische patiënt zijn met de recente komst van een nieuwe klasse geneesmiddelen, de proteaseremmers, gevoelig toegenomen. Toen enkel interferon beschikbaar was, bedroeg de genezingskans voor het moeilijkst te behandelen genotype 1 hooguit 10%. Met de komst van ribavirine nam de kans op genezing toe tot 40%. Door proteaseremmers (boceprevir, telaprevir) toe te voegen bekomt men een genezingskans van 70%. Deze slaagkans loopt zelfs op tot 90% bij patiënten besmet met genotype 1 die over het gunstig polymorfisme op chromosoom 19 beschikken. Maar er is een keerzijde: de tri-therapie is langdurig, lastig door de bijwerkingen en duur.

Besluit: voorkomen is beter dan genezen!

Apr. Biol. Luc Bellemans, klinisch bioloog van MEDINA

- * **Correcte aanvraag en besteding van de jaarlijkse sociale voordelen ! (RIZIV - toelage)**
- * **Diverse (fiscale) pensioenopbouwstelsels**
- * **Beroepsaansprakelijkheid voor de medicus**

met vriendelijke groeten,

Jan Van Esbroeck

0477 383 415

janvanesbroeck@dienengcv.eu

ond. nr.BE 0480 462 774

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds

Verrassend voordelig!

Naast de klassieke ziekenfondsvoordelen, zoals o.m. hulp in het buitenland, jeugdvakanties en ziekenvervoer, komen wij ook tussen in de volgende gevallen:

Ongeacht uw leeftijd!

- >> Brillen en lenzen tot 100 euro
- >> Alle vaccinaties tot 75 euro
- >> Diëtist of psycholoog tot 50 euro
- >> Lidgeld sport- of fitnessclub tot 30 euro

Specifieke troeven!

- >> Geboortevoordelen tot 888 euro, waaronder ook terugbetaling van luiers
- >> Orthodontie: terugbetalingen tot 750 euro
- >> Tandimplantaten tot 500 euro
- >> Lasertherapie van de ogen tot 250 euro
- >> Kampvergoedingen tot 30 euro
- >> Voetverzorging tot 25 euro

Ontdek nog meer voordelen in ons ziekenfondspakket: www.vnz.be of vraag vandaag een infopakket of vrijblijvend huisbezoek aan via **0800-179 75**. Veranderen van ziekenfonds is heel eenvoudig. Bel ons gratis nummer of surf naar onze webstek en wij doen graag de rest.

Bel gratis:

0800-179 75

Hoofdzetel:

Hoogstratenplein 1 - 2800 Mechelen - www.vnz.be
Kantoren & brievenbussen over heel Vlaanderen

Vlaams & Neutraal Ziekenfonds
UW VRIJHEID, UW ZEKERHEID

sanofi pasteur MSD
vaccines for life

**Zich beschermen
en de anderen
beschermen**

BE0037901-2012

**Vaccins voor een
bescherming op elke leeftijd**